

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

Брой 8 – 9 (492 – 493) година XXXVII 18 ноември 2019 година

Международно признание за учени от Университета

Работна среща в ПУ, посветена на подготовката на учители, с участието на министъра на образованието

На стр. 4

На/от Учителя с любов

На стр. 5

Медицинската физика – на фокус

На стр. 12

На стр. 3

Проф. д-р Илия Илиев – директор на Технологичния център в Пловдивския университет, получава златен медал на Международното изложение за иновации и технологии в Тайпе, Тайван

Стр. 8

На минути от миналото, или за един различен Първи ноември

В Броя ще прогледете още:

- Международен конкурс за есе на тема „Васил Левски – диалози във времето, диалози с времето“
- Запалихме факлите на един експресивен дискурс: „Мъжът и жената – а сега накъде?!“
- Как студентите в Южна Корея учат български език

- Студентският съвет организира информационни и спортни събития през новата учебна година
- Юридически речник: каква е разликата между референдум и плебисцит
- Scary English @ PU: игра, образование и културата на различието

Напредъкът по проекта ПЕРИМЕД беше отчетен на пресконференция в Медицинския университет

Пред присъстващите проф. д-р Мариана Мурджева, ректор на Медицинския университет – Пловдив, и чл.-кор. проф. д-р Стефан Костянев, ръководител на проекта, представиха постигнатото до момента от партньорите. Строително-ремонтни дейности за „Лаборатория за лекарство-доставящи системи и персонализирана медицина“ на обща стойност 29 хил. лв. са извършени на територията на водещата организация – МУ – Пловдив. ПУ „Паисий Хилендарски“ отчита строително-монтажни работи за комплекс от специализирани лаборатории – експериментална база за пилотни продуктови образци и анализа им, на обща стойност 923 хил. лв., а ИМК – БАН – строително-ремонтни дейности за „Лаборатория за физико-химично охарактеризиране на лекарствени средства“ на обща стойност 60 хил. лв.

От планираното оборудване за нови лаборатории и системи за общо 8,06 млн. лв. в МУ – Пловдив, до момента е доставена апаратура за 4,3 млн. лева. В ПУ „Паисий Хилендарски“ планираното оборудване е за 6,5 млн. лв., а доставеното до този етап е за 1,3 млн. лв. В ИМК – БАН, София, планираното оборудване е на стойност 1,4 млн. лв., а доставеното досега – за 640 хил. лв.

Сключени са 51 договора по 21 процедури, като общата стойност на сключените договори е над 15 милиона лева, разказа още проф. Мурджева. Тя допълни, че е даден старт на

Напредъка по Проект № BG05M2OP001-1.002-0005, Център за компетентност „Персонализирана иновативна медицина (ПЕРИМЕД)“ отчетоха по време на пресконференция, състояла се на 14.10.2019 г., партньорите в него: Медицинският университет – Пловдив, Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ и Институтът по минералогия и кристалография „Акад. Иван Костов“ – БАН, София. Проектът е финансиран по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 – 2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Представители на Пловдивския университет по време на пресконференцията в Медицинския университет, на която беше отчетен напредъкът по проекта ПЕРИМЕД

12 амбициозни научноизследователски програми. Екипът на МУ – Пловдив, в проекта работи в сферата на онкологични и онкохематологични заболявания и критично болни пациенти и лекарство доставящи системи за насочено действие на лекарства; генетични полиморфизми в гени, асоциирани с лекарствени продукти, приложими при лечение на злокачествени лимфоми. Учените от ПУ „Паисий Хилендарски“ изследват молекулярни биомаркери, имунобиомаркери, биокатализатори и биологично активни вещества, биополимери, биосензори, а колегите им от ИМК – БАН,

са съсредоточили усилията си върху физикохимичния контрол на иновативните лекарствени форми.

Напредъкът на проекта е видим и физически, защото усилията ни през първата година бяха насочени към създаване на инфраструктурата, подчерта проф. Мурджева, като допълни, че и в трите партньорски институции са били ремонтирани и реновирани лаборатории. Най-голямото ни предизвикателство са обществените поръчки. Цялата апаратура, всички реактиви, консумативи, които предстои да се закупят, са обект на обществени поръчки, които вървят малко по-бав-

но и мъчително. Но засега се движим в определения срок, и то благодарение на факта, че разполагаме с много експертни екипи, сподели проф. Мариана Мурджева. Тя уточни, че 70% от стойността на проекта е пред-назначена за апаратура.

Това е проект, насочен към третото десетилетие на 21. век. Напредъкът му е реален, защото всички участници в него осъзнаваме голямата отговорност пред обществото за здравето на хората. Създаваме не само научна инфраструктура, а и научна среда, в която градим творческо мислене и иновации, каза ръководителят на проекта чл.-кор. проф. д-р Стефан Костянев.

Към момента МУ – Пловдив, отбелязва принос към лечението на злокачествени лимфоми в детска възраст и иновативни лекарства носители, а ИМК при БАН – физикохимични моделни системи за лекарства и лекарство носители биополимери, наночастици и техните комбинации, коментира проф. д-р Борис Шивачев от Института по минералогия и кристалография.

На пресконференцията проф. д-р Илия Илиев – директор на Технологичния център към ПУ „Паисий Хилендарски“, представи напредъка в нашето висше училище по проекта и разказа за постигнатите успехи от пловдивските учени на Международното изложение за иновации и технологии, което се проведе от 26 до 28 септември 2019 г. в Тайпе, Тайван.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Основни характеристики на проекта ПЕРИМЕД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

Проект № BG05M2OP001- 1.002-0005, Център за компетентност „Персонализирана иновативна медицина (ПЕРИМЕД)“ има бюджет от 23 472 018,71 лв., от които 19 951 215 лв. финансиране от ЕС (Европейския фонд за регионално развитие) и 3 520 802,80 лв. национално съфинансиране. Срокът за изпълнение е от 30 март 2018 г. до 30 ноември 2023 г.

Кратко описание

Проектът предвижда изграждане на Център за компетентност, насочен към формиране на иновативна научноизследователска инфраструктура, фокусирана в една от приоритетните области за развитие на научните изследвания на национално и европейско ниво – технологии, свързани със здравето.

Научноизследователските и иновационните дейности са в областта на персонализираната медицина, с акцент върху онколо-

гията, онкохематологията, интензивната медицина, иновативни лекарствени носители за прицелна терапия, биоинженерни технологии и биосензори.

Разработените иновативни методологии и алгоритми ще бъдат защитени като полезни модели или патенти с цел трансфер на технологии и последваща реализация с висока обществена полза.

Главна цел

Повишаване на нивото на пазарната ориентация на научноизследователската дейност в МУ – Пловдив, ПУ „Паисий Хилендарски“ и ИМК – БАН, чрез развитие на капацитет за съвместни научни изследвания и иновации, откриване на възможности за партньорства с бизнеса, технологично развитие на нови и значими иновации и научни продукти и интегрирането им в съответствие

Международно признание за иновации в областта на новите биоматериали и биосензори получиха учени от Пловдивския университет

В Световния търговски център в Тайпе, Тайван, от 26.09.2019 до 28.09.2019 г. се проведе Международното изложение за иновации и технологии Taiwan Innotech Expo. Организатори на събитието бяха Министерството на икономиката, Министерството на науката и технологиите, Министерството на отбраната, Министерството на образованието, Съветът по земеделие, Тайванският съвет за външнотърговско развитие (TAITRA) и Институтът за индустриални технологични изследвания (ITRI). Представени бяха изобретения на близо 600 изложители, представители на университети, научни институти, компании, асоциации за интелектуална собственост. Свои иновативни разработки – продукти и технологии, представиха световни фирми като Нисан, Майкрософт, Мерк и др. Изложението беше посетено от над 45 000 посетители. Изобретенията бяха представени в тематичните области: *Продукти и технологии, Процеси на дигитализация на данните за електричеството, Оптика и информационни технологии, Биохимия и медицина, Хранителни технологии, Биотехнологии, Неорганична и органична химия, Химия на полимерите, Инженерство, Оптикоелектроника и течни кристали.*

ПУ „Паисий Хилендарски“ получи покана за участие в Taiwan Innotech Expo от Тайванския съвет за външнотърговско развитие (TAITRA) и с любезното съдействие на фирма IP Консултинг ООД, България, организира самостоятелен щанд на изложението. Директорът на Центъра по технологии към университета, проф. д-р Илия Илиев, представи четири изобретения на различни екипи от ПУ, защитени с патенти и полезни модели:

Проф. Илия Илиев по време на официалната церемония по награждането заедно с другите отличени участници в Тайван

1. Инструмент за определяне на вътрешното съпротивление и напрежение на батерии.
Автори: Невена Милева, Сотир Сотиров, Сергей Милев и Михаил Милев;

2. Биоелектрохимичен метод за количествен анализ на L-аскорбинова киселина (витамин С).
Автори: Нина Димчева, Елена Хорозова, Тотка Додевска;

3. Получаване на водонерастворим глюкан посредством

трансферазна ензимна реакция.

Автори: Илия Илиев, Тонка Василева, Веселин Биволарски, Теменужка Йовчева, Мария Марудова, Ася Виранева, Иван Бодуров;

4. Универсален лазерен микрорефрактометър.

Автори: Иван Бодуров, Теменужка Йовчева и Симеон Съйнов.

Две от изобретенията бяха избрани за участие в конкурс на изложението за най-иновативно изобретение в областта „Биохимия, биофизика и медицина“, а именно: *Биоелектрохимичният метод за количествен анализ на L-аскорбинова киселина (витамин С)* – с авторски колектив на доц. Нина Димчева, и *Получаване на водонерастворим глюкан посредством трансферазна ензимна реакция* – с авторски колектив

на проф. Илия Илиев. Двете изобретения бяха представени по време на изложението пред международната комисия на Taiwan Innotech Expo.

На официалната церемония, състояла се на 28.09.2019 г., изобретението на авторския екип на проф. Илиев беше удостоено със златен медал и сертификат, а изобретението на колектива на доц. Димчева получи бронзов медал и сертификат.

Двете изобретения са резултат от дългогодишна съвместна научноизследователска работа на екипите, като част от изследванията са финансирани по проекти на ФНИ на ПУ „Паисий Хилендарски“. Авторите на изобретенията са членове на научноизследователския екип по проект за изграждане на център за компетентност „Персонализирана иновативна медицина (ПЕРИМЕД)“ и работят по четири от работните пакети: *РП 6 Молекулярни биомаркери на микробиота на гастроинтестиналния тракт; РП 10 Биокатализатори и природни биологично активни вещества; РП 11 Биополимери и нови материали; РП 12 Биосензори.* Проведените изследвания са част от научната програма на центъра и ще послужат като база за разработване на технологии за получаване на нови биоматериали, биосензори и включването им в състава на нови продукти.

➔ От стр. 2

с най-добрите световни стандарти и практики в областта на персонализираната иновативна медицина.

Три основни направления на дейности на Центъра за компетентност:

1. Молекулярнобиологични методологии за приложение в персонализираната медицина и прилагане на персонализиран подход при терапията на критично болни пациенти;
2. Иновативни лекарствени носители за прицелна терапия и персонализирана медицина;
3. Биоинженерни технологии и биосензори.

Очаквани резултати

Ще бъдат изградени **8 специализирани лаборатории и обособени 2 научноизследователски системи със съвременно научно оборудване** за осъществяване на научноизследовател-

Основни характеристики...

ска дейност от специалисти в различни области: медицина, молекулярна биология, генетика, онкология, геномна медицина, фармация, биохимия, химия, биотехнологии и др. Предвижда се реализация на **12 мащабни иновационни научноизследователски програми**, в които ще бъдат включени водещи национални и чуждестранни изследователи.

Центърът ще генерира нов опит в научните изследвания и иновации за постигане на технологични решения и научни продукти в приоритетни икономически области. Ще се натрупа опит в комерсиализацията на резултатите от научните изследвания и на технологичните разработки и като краен резултат – *ефективна и приложима научноизследователска дейност в полза на икономическата растеж и повишаване на качеството на живот в страната.*

Работна среща, посветена на подготовката на учители във висшите училища, с участието на министъра на образованието и науката

На 18 октомври 2019 г. в зала „Компас“ на Пловдивския университет се проведе среща с представители на висшите училища, иницирана от Министерството на образованието и науката с цел да се намери верният подход за възвръщането на престижа на учителската професия, за да стане привлекателна за младите хора в условията на модерното дигитално общество. Преподаватели от университетите в Пловдив, Стара Загора и Бургас се включиха в разискванията по темата „Възможности и предизвикателства при подготовката на учители във висшите училища“. В срещата участваха министърът на образованието Красимир Вълчев, заместник-министърът Тана Михайлова и директори на няколко дирекции в МОН.

Работата на форума беше открита от ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ проф. д-р Румен Младенов, който приветства участниците в качеството си на домакин и отбеляза актуалността на разглежданата проблематика. Той заяви още, че избирането на Университета за място на събитието е оценка за добрата работа на преподавателите в Педагогическия факултет и на всички останали факултети и преподаватели по дисциплините с педагогическа насоченост.

Министър Вълчев акцентира върху работния характер на срещата и заяви, че очаква да бъдат дискутирани всички проблеми около подготовката на учители и да се направят предложения за решаването им. В своето експозе той отбеляза изключително бързите промени в обществото, докато образователната ни система се променя по-бавно. Сред най-важните мерки за компенсиране на това изоставане посочи въвеждането на компетентностния подход, при който учителят не е само източник на знания, а неговата роля е да вдъхнови, да мотивира ученика, да му помогне да се изгради като личност, да формира отношение към света. Но тази нова функция предполага и по-различен модел на обучение във висшите училища и преквалификация на учителите. Предполага и по-голяма свобода за учителя, като в тази посока също трябва да се работи целенасочено на всички нива – от обучението на студентите, през програмите и стажовете, до стимулирането на креативните учители от регионалните управления за образование и директорите. За целта е необходимо работата на учителите да е

Проф. Румяна Танкова представя своята визия за разширяване на студентските стажове. Вдясно от нея са ректорът проф. Румен Младенов и министър Красимир Вълчев

концентрирана върху работата с децата и учениците, а не толкова върху административната дейност и воденето на всички видове дневници, справочници, отчети, преписки и т.н.

Проф. Румяна Танкова и проф. Галин Цоков от Пловдивския университет поставиха въпроса за разширяване на стажовете и за запазване на връзката с дипломиралите се студенти, за да имат методическата подкрепа на университетските преподаватели не само при започване на работа като учители, но и за да бъдат в крак с новостите в бъдеще. Да се промени не само форматът на подготовка, но и съдържанието. Нужно е и по-високо целево финансиране директно към базовите учители, за да бъдат мотивирани за работа със студентите, а базовите училища и детски градини да са с по-специален статут. Проф. Дора Левтерова също изрази подкрепа на тези мнения, като отбеляза възможностите за използване и развитие на програмата „Студентски практики“.

Проф. Коста Гъров говори за приемствеността в препо-

даването на информатика и информационни технологии в училище, защото понякога има недоглеждане в програмите и се получават бели петна по тези дисциплини в определени класове.

Доц. Веселин Кметов сподели проблема с набиране на студенти, които да учат за учители по химия и физика, което води

ват няколко близки предмета.

Проф. Велизар Гочев постави въпроса за контрола на обучението, като визира драстичните разлики, които се получават при оценките от държавните зрелостни изпити и оценките от кандидат-студентските изпити.

Доц. Красимира Кръстанова представи проблемите във Философско-историческия факултет, предизвикани от неговата специфика. Във ФИФ са застъпени няколко направления, а при някои от специалностите има наложени рестрикции при приема на студенти.

Представителите на другите висши училища също заявиха

Оживените дискусии продължиха и след приключване на официалната част

до нулеви години. Той отбеляза и необходимостта в обществото да се изтъква положителната страна на химията в живота на хората, а не да се използва в негативен план, и то без основание.

Доц. Маргарита Панайотова върна дискусията към стимулирането на базовите учители и връзката им с университета. Тя каза, че имаме прекрасни учители – и модерно мислещи, и иновативни, но много често материалната база е в окаяно състояние.

Доц. Жана Райкова отбеляза един доста курioзен факт – 15% от преподавателите по физика в пловдивския регион не са специалисти и 15% са пенсионери. Тя предложи да се върви към интердисциплинарно обучение на студентите, за да могат като учители да покри-

в какво се изразяват трудностите при обучението в педагогическите специалности или при реализацията на студентите им, които са насочени в много специфични сфери – например завършилите АМТИИ.

Министър Красимир Вълчев отговори на множеството поставени въпроси и помоли колегите да представят в писмен вид най-важните проблеми, а ако имат – и предложения за решаването им, пред министерството. Той отбеляза също, че следващият програмен период на МОН ще бъде насочен основно към инфраструктурата и към оборудването на кабинетите с апаратура и консумативи. Ще се върви към повишаване на заплатите, за да може повече млади хора да се насочват към учителската професия.

Тильо Тилев

На/от Учителя с любов...

Учителите... Хората, които помним за цял живот – обичани или не, защото, ако не всички, то голяма част от тях са допринесли да научим нови неща, да ни насочат в живота, да формират у нас културни и естетически ценности. Учителите, които в последните десетилетия бяха изтласкани в периферията на обществото – и като социален статус, и като престиж на професията, а когато се говори публично за тях, по-скоро е свързано с единичните негативни случаи, отколкото с множеството добри примери.

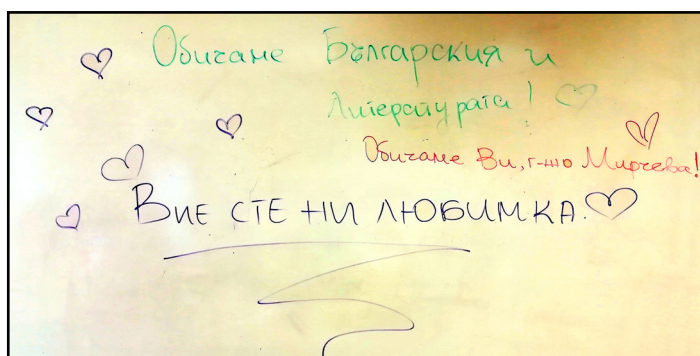
Представяме ви един светъл пример за обичта между ученици и учител. Любима учителка, която не е посочена институционално, а виждаме във фейсбук как я посрещат учениците от новия ѝ клас. И тук новината е истинска, а не фалшива. Радост и гордост за нас е, че този любим учител е възпитаник на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Публикуваме поста на Екатерина Стратиева-Мирчева – преподавател по български език и литература

в Природоматематическа гимназия „Гео Милев“ – Стара Загора, снимката с нейните ученици от 8д клас, на които преподава за първа година, и снимка с надписа, с който

я посрещат в началото на учебната година. Пожелаваме ѝ да бъде все така лъчезарна и обичана!

Тильо Тилев

Екатерина Стратиева-Мирчева:

Любовта е необяснимо нещо. Втората ми среща с тези чудни деца беше днес. Втори ден. Втори час по литература заедно в живота ни. Сигурно в стаята някъде има скрито вълшебство, помислих си само за миг, виждайки срещу себе си грейналите им лица. Предава се по наследство, може би... :) (не мога да ви забравя и вас, любими 9д). После обаче разбрах, не, не е в стаята. То, вълшебството, не стои заключено в стаята. Носят го те, децата, които пътуват с любов към сърцата ни... Ами... добре дошла, моя нова вълшебна любов – невероятни слънца от новия 8д!

Екатерина Стратиева е родена в град Стара Загора. Завършила специалността „Българска филология“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и „Журналистика“ в Софийския университет „Свети Климент Охридски“. Работила като кореспондент на Инфордио и за различни регионални печатни издания.

Екатерина Стратиева е носител на национални литературни награди за поезия, а

ето как тя самата обяснява защо пише: „Пиша стихове затова, защото знам, че ако си затворя очите и си пожелаеш птица, някъде в миг разцъфва дърво.“

Автор е на книгите: „Сън от улицата“ (1990) – стихосбирка, първа награда на Националния студентски конкурс, организиран от издателство „Хр. Г. Данов“ и в-к „Пловдивски университет“;

„Сто 20 и 7 стихотворения без чадър“ (1998) – издателство

„Пигмалион“, издадена с първа награда на Националния конкурс за поезия – гр. Мадан;

„Зоопаркът“ (2008) – словесна анимация за възрастни, подозиращи, че невидимата същност на всяко бомбе е боа, погълнала слон – издадена от издателство „АРС“ – Благоевград.

Публикувала е във вестниците „Пловдивски университет“, „Литературен вестник“, „Литературен форум“, сп. „Пламяк“ и др.

Някога мечтали ли сте да намерите съкровище, или поне портфейл!? Какво ще направите, ако днес разберете, че има банка, която ежедневно ви дава по 1440 евро с единственото условие, че трябва да ги похарчите за един ден?

Ще започнете да давате тези пари за удоволствия и развлечения? А може би за роднини и близки хора? В крайна смет-

Ценността на времето

ка, дори и при желание, такава сума е доста трудно да се похарчи за един ден.

Да предположим, че искате да спестите милион. Няма да можете да направите това, защото банката ще анулира сметката ви всеки ден, тъй че всички неизползвани пари да изчезнат.

А на сутринта отново ще ви бъдат дадени точно 1440 евро.

Вероятно само можете да мечтаете за такава банка.

Ами вие вече сте пълноправен клиент на такава банка – но вместо евро всяка сутрин получавате 1440 минути. Ако вземем предвид, че средно човек спи по

8 часа на ден, тогава ви остават само 960 минути. Как прекарвате това време? Сега четете тази статия и вашият дневен лимит ще бъде намален с още няколко минути. Как използвате оставащото време? И колко често си задавате такива въпроси?

Защото „банката“ може да закрие вашата сметка по всяко време. Без предупреждение или бележка.

Втора национална научна конференция „Рефлексия и обучение“

На 9 и 10 ноември 2019 г. в конферентната зала „Компас“ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се проведе Втората национална научна конференция „Рефлексия и обучение – стратегии, технологии, прогнози“. Научният форум бе организиран от катедра „Ботаника и методика на обучението по биология“, а инициатори и водещи организатори бяха доц. д-р Теодора Коларова (от същата катедра) и доц. д-р Иса Хаджиали от СУ „Св. Климент Охридски“ (възпитаник – студент и докторант – на Пловдивския университет). В деловата работа се включиха общо 38 участници от осем града на страната – опитни изследователи, млади учени, докторанти и студенти, а участието на двама дипломанти от Москва (следващи в съвместната магистърска програма на ПУ и МГППУ – Москва) прираде на събитието и международен статут.

Разнообразните рефлексивни проблеми бяха разглеждани в четири тематични направления: *Рефлексията като елемент на професионално-педагогическата компетентност на учителя*, *Рефлексия и качество на обучението в средното и висшето образование*, *Рефлексията и ключовите компетентности на учениците в съвременното образование* и *Рефлексията в аспекта на информационните технологии и виртуалните иновации в обучението*. След пленарните доклади, представени от проф. Веселин Василев (ПУ), проф. Наташа Цанова (СУ) и проф. Румен Стаматов (ПУ), 15 участници – домакини от Пловдив, 13 гости от София, както и колеги от Силистра, Благоевград, Стара Загора, Монтана,

Официалното откриване на конференцията. От ляво надясно: доц. Теодора Коларова, проф. Веселин Василев, проф. Теменужка Йовчева и доц. Соня Костадинова

Участници в конференцията

Издания, свързани с темата за рефлексията

Враца и Плевен докладваха резултатите от своите изследвания върху актуалната проблематика – приложението на рефлексията при обучението в средното и висшето образование.

Провеждането на конференцията съвпадна с интересна годишнина. Точно преди 30 години трима автори – преподаватели от Пловдивския университет – Веселин Василев, Азаря Джалдети и Румен Стаматов, публикуваха първите статии, посветени на рефлексивната проблематика, в които издигнаха и някои оригинални идеи. Своеобразна теоретична емблема на зародилата се пловдивска традиция в изследването на рефлексията стана идеята (прераснала в цялостна концепция) за праксиологическата рефлексия; това е нов тип рефлексия, чиято същност е рефлексивното осъзнаване и проследяване на превръщането на теоретичните идеи в практически технологии, програми и методики. Органично съчетана с идеята за рефлексивния подход, праксиоло-

гическата рефлексия стана теоретична платформа, върху която бяха замислени и изпълнени десетина дисертационни разработки – почти всички в Пловдивския университет (но и на наши последователи от други университети). Първи бяха дисертациите на Йорданка Димова (2000) и Теодора Коларова (2003), на Веселин Василев (2005) и Васил Милушев (2008) – и двете за доктор на науките, след тях – на Иса Хаджиали (2011) и редица други. Появиха се специализирани сборници

(първият – още през 1990 г.) и монографии (вкл. на чужд език), които бяха посрещнати с интерес и получаваха научни награди и авторитетни отзиви. Присъединяваха се нови последователи – и от други специалности, и от други университети. Софийският колега-психолог проф. Любен Десев ласкаво и приятелски нарече нашите постижения „Пловдивската научна школа в изучаването на рефлексията“, от която се интересуват и колеги от различни страни (и континенти) – Русия, САЩ, Австралия, Китай...

Интересът към конференцията и високото ниво на представените доклади – и от пловдивските домакини, и от нашите гости – е предпоставка, че създадената тридесетгодишна традиция ще продължи да съществува и да се набира популярност. Но най-сигурната надежда, дори гаранция за това, е в следното:

И в подготовката, организацията на конференцията, и в процеса на нейното провеждане много активно се включиха студентите – от Биологическия и от Педагогическия факултет; студенти психолози участваха с научни доклади и преди четири години, някои от тях участваха и през тази година. Вярваме, че ще има и нови конференции и те отново ще се включат в тях. Организаторите на конференцията предвидиха и награди за най-успешно представилите се млади участници и по преценка на „ветераните“ в изследването на рефлексията отличиха грамоти заслужиха Владимир Цветков (София), Кристияна Енева, Нели Кънева и Боян Василев (от Пловдив).

В заключение ще повторим мнението, изказано преди доста години: рефлексията си остава актуална и перспективна област на науката и изследванията върху нея следва да продължат.

Проф. д.пс.н. Веселин ВАСИЛЕВ,
доц. д-р Теодора Коларова,
доц. д-р Иса Хаджиали

Отбелязана бе стогодишнината от рождението на големия български писател Николай Хайтов

По случай 100-годишнината от рождението на Николай Хайтов на 15.10.2019 г. в София се състоя тържествена вечер в читалище-то, което носи името на писателя.

Елена Хайтова представи книгата си „Орли от пламък“, посветена на Николай Хайтов и Никола Гигов. Художничката Елица Гигова, внучка на Николай Хайтов и дъщеря на Никола Гигов, представи живописната си изложба „Родопският свят на Николай Хайтов“, открита от проф. Станислав Памукчиев – секретар на секция „Живопис“ към Съюза на българските художници. Показани бяха илюстрации по „Диви разкази“ и „Шумки от габър“, както и част от инсталацията „Душата на леса“, която представлява рисувани листа от родното село на писателя – Яврово, от Елица и нейни възпитаници от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и Средно училище „Св. Патриарх Евтимий“. Събитието бе посетено от много почитатели и приятели на известните творци.

Получен бе специален поздравителен адрес от президента на Република България Румен Радев до Елена Хайтова и Елица

На снимката: Ирина Гъркова, Елена Хайтова, Елица Гигова, Станислав Памукчиев

Гигова, който бе прочетен от г-жа Ирина Гъркова – съветник на президента по култура, духовно развитие и национална идентичност.

Поздравителен адрес от президента на Република България Румен Радев

Уважаема госпожо Хайтова,
Уважаема госпожо Гигова,
Уважаеми представители на читалище „Николай Хайтов“,

Уважаеми участници и гости на тържествената вечер,

Скъпи ученици и студенти,

С уважение и признателност се обръщам към всички Вас за уменията да пазите и припомняте на българското общество едно ценно литературно наследство, пропито от ярък талант, дълбока мъдрост, нестихваща духовна енергия. 100-годишнината от рождението на големия белетрист

Николай Хайтов е поводът на днешното честване, събрало родствениците на писателя и публика, наследила неговия родолюбив дух.

Показателно за силата на художествените образи и послания, които Хайтов вгради в творчеството си, е желанието на младите ни сънародници днес да продължават разказите за дълбокия корен на българския талант, патриотизъм, свободолюбие.

Поздравявам учениците и студентите, които посветиха художествените си дарби и вложиха енергия, за да пресъздадат непреходната красота и величие на родопския

свят, описан от Хайтов. Произведенията, създадени от възпитаниците на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и пловдивското училище „Св. Патриарх Евтимий“, са достойно продължение на мисията да бъдат опазени паметта и бъдещето на българските традиционни ценности – изворите на природна и духовна красота.

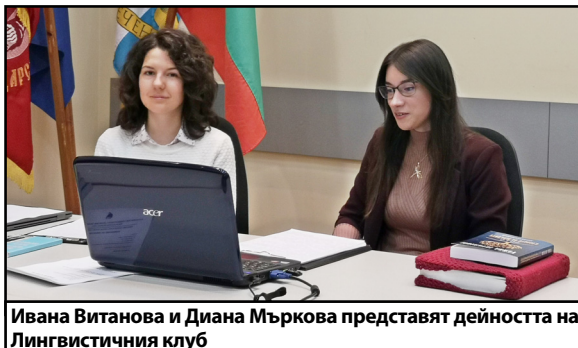
Без съмнение експозицията „Родопският свят на Николай Хайтов“ с автор Елица Гигова и книгата „Орли от пламък“ на Елена Хайтова ще добавят увереност на публиката, че наследството на големия писател се съхранява и обогатява.

Лингвистичният клуб организира Ден на отворените врати

На 7 ноември 2019 г. в Заседателната зала на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се проведе среща за представяне на дейността на Лингвистичния клуб „Проф. Борис Симеонов“ и за приемане на нови членове. Присъстваха ръководителят на формацията доц. д-р Красимира Чакърва, съпредседателите Елена Минчева и Анастасия Кехайова, други клубни членове, както и студенти първокурсници и второкурсници от специалностите *Български и италиански език*, *Български език и история* и *Българска филология*.

Диана Мъркова и Ивана Витанова накратко разказаха за дейността на клуба за периода от създаването му през 2001 г. до днес. Двете момичета бяха подготвили интересна мултимедийна презентация, представяща някои от най-важните събития в историята на формацията – единствена по рода си в системата на българските университети, както и информация за успешната реализация на редица клубни членове.

Бе посочено, че ежегодно клубът е съорганизатор на Националната научна конференция за студенти и докторанти и на Общофакултетската олимпиада по морфология на българския език. Част

Ивана Витанова и Диана Мъркова представят дейността на Лингвистичния клуб

от дейността му включва подготовката на срещи с изтъкнати езиковеди, писатели, журналисти; на научни и методически семинари; на поетични вечери. Гостите имаха възможност да разгледат първата издадена от Лингвистичния клуб книга „Любомир Андрейчин – пътят на откривателя“, както и сборниците с отличени научни доклади в конференцията, подготвени за печат със съдействието на клубните членове.

Бяха обявени и събитията, които формацията ще организира през

2020 г.: научни презентации в рамките на инициативата „Академичен четвъртък“; XXII общофакултетска олимпиада по българска морфология и XXII национална научна конференция за студенти и докторанти; честване на 100-годишнината от рождението на Валери Петров; семинар на тема „Трагичното, комичното и трагикомичното в творчеството на Антон П. Чехов“ във Велинград; честване на 20-годишнината от основаването на Лингвистичния клуб и др.

Студентите първокурсници и второкурсници, гости на тази среща, получиха формуляри за присъединяване към клуба.

Ивана ВИТАНОВА – ЛК, Проф. Борис Симеонов

На минути от миналото, или за един различен Първи ноември

Пламен ХАДЖИЕВ, студент в специалността БЕИ, II курс

В деня на един от най-българските празници – този на народните будители, с подкрепата на деканското ръководство на Филологическия факултет и най-вече в лицето на главния вдъхновител и организатор на събитието, доцент д-р Елена Гетова, група студенти от пловдивската алма матер се отправихме на опознавателно пътуване към нашето минало, към следите, оставени от националната ни история. Очаквахме да разпознаем възрожденския Пловдив не като любители, а като хора, трупаци познания за традициите, културата, литературата и духа на отминалата епоха.

Обиколката ни започна от Балабановата къща, където бяхме топло посрещнати от уредничката, която ни приветства в хайета (централната част, названието идва от турски език и означава живот) на пловдивската симетрична къща, откъдето започна и интригуващата ѝ беседа.

След силно въздействащото въведение, което рязко ни извади от преходната всекидневна забързаност и ни потопи в историята и автентичен дух на Възраждането, последва кратка обиколка из самата къща. Ярво впечатление ни направиха богатото изографисаните стени, стилните автентични възрожденски мебели, свидетелство за изящния вкус на българина, но най-вече прекрасните дърворезбовани тавани, в центъра на всеки от които е представено слънцето – символ на живота и плодородието, и истинско доказателство за великолепните образци, от които са се ползвали възрожденските майстори.

Претърпяла цялостна реконструкция, дело на арх. Христо Пеев, днес Балабановата къща е един от символите на града, а подходящото ѝ местоположение я прави предпочитано място за изнасяне на концерти, литературни четения и други събития от културния живот на нашия град.

Минавайки през комшулука, свързващ Балабановата къща и къща „Хиндлиян“, се озовахме на прага на втората част от нашето малко пътуване. Втората възрожденска къща ни очаква

с своя богат стенопис, който е автентичен, дело на чирпанските майстори декоратори Моко и Мавруди, които са работили повече от 6 месеца върху изписването на всички стени отвътре и отвън. В алафрангите (нишите в стените) са представени пейзажи от Цариград, Венеция, Александрия и други градове. Над вратата на маазата (това е своеобразният сейф за имуществото на семейството) е изрисуван огледален

Студентите и ст. н. с. II ст. Иванка Митева – уредник в Дановата къща

образ на къщата, служещ освен за декоративен елемент, но и за съхранение на плана на сградата, по който тя да бъде възстановена в случай на неочаквани катаклизми. Честите пожари са могли да унищожат цели квартали от много близо разположените дървени къщи. Като споменахме близостта на къщите, трябва да отбележим и впечатляващото за нас пространство във възрожденската пловдивска къща – люкарника, или малкото отделение за дамите, които поглеждали през прозорчетата и обсъждали минавачите. Безспорно най-голям интерес, атракцията на къща „Хиндлиян“ е запазената баня с течаща топла и студена вода. Този тип помещение не е единствено в България, но е много добре съхранено в своя автентичен вид. Банята е построена по ориенталски образец, с куполи, сводове, ниши, мраморен под, курна (корито в банята, от което се гребе вода за къпане) и отопление на пода с топъл въздух, т.нар. хипокауст.

В преддверието на къщата

„Това е нашият си, само нашият си празник. Какво ни е накарало да го измислим?! Сигурно благодарността към тези, които със своята обич към народа, към азбука, култура, просвета са станали достойни за това име – будител.“

Валери Петров

има малка резбована масичка с книга, в която гостите вписват своите впечатления и пожелания. Ние също отбелязахме в нея емоциите си от докосването до нашето минало и продължихме своето пътуване във времето.

Кулминацията на събитието се оказа последното ни посе-

е наричан Христо Г. Данов) е оценено още приживе, когато през 1905 г. в Пловдив министърът на народното просвещение проф. Иван Шишманов присъства на тържественото честване на 50-годишнината на книгоиздателската дейност на видния български интелектуалец. Мероприятието, превърнало се в истинско събитие в културния живот на все още младото княжество, има широк отзвук в своето време, но също така полага началото на една културна традиция. През 1999 г. Община Пловдив, Националният център за книгата и Министерството на културата учредяват национална награда за принос в книжовната култура на името на Христо Г. Данов – един истински будител, с когото България може да се гордее.

Автентичните книги, вестниците, списанията, дело на „Дружествена книговезница“, поместени в експозицията на отдел „Книгоиздаването в Пловдив и Пловдивския край през Възраждането“, която е единствена за страната, събудиха още повече нашия интерес към печатното дело през онзи период. Обиколката ни из стаичките на Дановата къща продължи с особен трепет, защото разбрахме, че богатите книгохранилища на къщата съдържат някои изключително редки и ценни издания, възрожденски вестници, списания и печатни книги, станали основа за написването на не една дисертация и с които дори и Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ не може да се похвали. Това са уникални издания и те са достъпни само за пловдивския читател.

Разходката ни из Дановия дом продължи с посещението на сградата, където се помещава книжарницата на издателя и „прадядото на принтера“ – както обобщено се изрази уредничката – неговата печатница. Докосвайки се до този феномен на отминалото време, виждайки сложния механизъм на използване, ние още пове-

На стр. 9

Национален студентски дискуссионен форум по международно хуманитарно право

На 4 и 5 ноември 2019 година в зала „Нева“ на хотел „Санкт Петербург“ се проведе Национален студентски дискуссионен форум по международно хуманитарно право. Домакин на събитието беше Юридическият факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, като форумът е част от проекта „Динамика в развитието на международното хуманитарно право“ (№ СП19-ЮФ-007) на фонд „Научни изследвания“ към ПУ. Съорганизатор беше Българският червен кръст, а Регионалната делегация на Международния комитет на Червения кръст в Белград също подкрепи провеждането на проявата.

Модератор на събитието беше заместник-деканът на Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ доц. д-р Христо Паунов, който е и член на Националния съвет на БЧК и координира дейността на единствения в страната Студентски клуб по международно хуманитарно право.

„Проектът представлява възможност от гледната точка на студентите да се анализират различните аспекти в динамиката и развитието на международното хуманитарно право, хуманитарните принципи и ценности, както и да се засегнат основни проблеми, стоящи пред обществото ни в глобален мащаб“, каза заместник-деканът на Юридическия факултет на ПУ. „Идеята е да се обхване широк спектър от въпроси, свързани с международното хуманитарно право и неговото изучаване, разбиране

и разпространение от студенти, като се изготвят ръководство по въвеждане в хуманитарното право и практически речник на основните термини в международното хуманитарно право“, сподели още доц. Паунов.

Във форума взеха участие студенти от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“,

Част от гостите и участниците

Университета за национално и световно стопанство, Националния военен университет „Васил Левски“ – Велико Търново, Висшето военноморско училище „Н. Й. Вапцаров“ – Варна, Медицинския университет в Пловдив. Специални гост лектори на форума бяха: доц. д-р Диана Ковачева – омбудсман на Република България; доц. д.ю.н. Живко Драганов – декан на Юриди-

Доц. Христо Паунов връчва сертификат за участие във форума на омбудсмана на Република България доц. Диана Ковачева

ческият факултет на УНСС; г-жа Яна Михайлова – главен експерт в Министерството на външните работи, и г-жа Александра Василева – експерт от Българския червен кръст. Присъстваха и преподавателите в Юридическия факултет на ПУ доц. д-р Константин Пехливанов и доц. д-р Гергана Гозанска, както и Михаил Иванов – член на Изпълнителния съвет на БМЧК.

Форумът се осъществи благодарение на екип от петима студенти от Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ под ръководството на доц. д-р Христо Паунов.

„Пловдивски университет“

На минути от миналото...

➔ От стр. 8

че се удивихме на възрожденския ентузиазъм, дух и отдаденост в името на просветата и пробудата на нацията. „Летоструй или домашен календар“, първият общобългарски вестник „Марица“, „Теоретическа и практическа числителница“, множеството от читанки за най-малките, сложните граматика и сборници със задачи и стенни географски карти, предназначени за нуждите на българското училище, са само част от експонатите, съхранявани в музея. Забележителна продукция издава печатницата на Хр. Данов (през 50-те години на XIX в. отпечатаните от него книги достигат 1250, от които около 550 са преводни). Продукцията, която е очаквана и търсена от будния читател. По този начин Христо Груев Данов се превръща в просветен деец за целокупния български народ.

В беседата бе подчертано, че именно заради такива „просветни революционери“ в областта на

светското образование в началото на Балканските войни (1913) броят на грамотните българи е в пъти повече от образованите среди в Сърбия, Румъния, Черна гора, дори в Гърция, „родината на науката“. Наистина впечатляваща беседа ни поднесе г-жа Иванка Митева. Разказът ѝ бе изпълнен с присъщото за възрожденската епоха, но все по-рядко срещано в наши дни съзнание и чувство за историзъм. Прекараните часове във възрожденските къщи минаха неусетно. Доц. Елена Гетова покани г-жа Митева да запознае студентите от специалностите в направление „Педагогика на обучението по...“ във Филологическия факултет с най-новите си изследвания, посветени на град Пловдив. Така след тричасов престой в традиционната възрожденска атмосфера ние потеглихме по обратния път. Вече беше тъмно. Спуснахме се по тесните калдъръмени улички до Римския стадион и се озовахме в съвременното... Само няколко часа, а сякаш бяха изминали векове.

ЮРИДИЧЕСКИ РЕЧНИК

Референдум и плебисцит

Много често в средствата за масова информация срещаме думите „референдум“ и „плебисцит“. Значението им е ясно за мнозина, но каква е тяхната етимология.

Референдумът е форма на пряко волеизявление на гражданите по важни за държавата въпроси, което се изразява чрез гласуване. Той се явява един от ключовите институти на демокрацията, защото по този начин народът може да покаже своята воля при приемането на едно или друго държавно решение. Във всяка държава правилата за провеждане на референдум се определят от конституцията и действащите закони.

Плебисцитът е допитване до гражданите с цел да се определи съдбата на едни или други територии на държавата или да бъдат решени други въпроси от локален характер. Терминът „плебисцит“ произлиза от латинската дума *plebiscitum* (лат. plebs – плебс (обикновен народ), и лат. scitum – решение, постановление).

По какво се отличава референдумът от плебисцита?

Референдумът е обикновено гласуване или изява на волята на народа, което няма юридическа сила, т.е. ако хората гласуват с „да“, правителството може да каже: *Ние чуваме вашия глас, но казваме „не“*.

А плебисцитът е решение на обществото, което има юридическа стойност. Например Наполеон става император на Франция след проведен плебисцит. В днешно време обаче много често двете понятия се използват като синоними.

Конференция за социоаналитичните измерения на от изследване на млади учени и постдокторанти от

Диана АПОСТОЛОВА

Конференция на тема „СОЦИАЛНАТА УЯЗВИМОСТ: СОЦИОАНАЛИТИЧНИ ИЗМЕРЕНИЯ“ събра в критически диалог екип от млади учени и постдокторанти по проект на тема „Нямам никой, към когото да се обърна!“ – социоаналитични измерения на уязвимостта“ (финансиран от НФНИ, дог. ДМ 20/4 от 20.12.2017 г.) и водещи учени от хуманитарните и социалните научни области. Събитието се проведе в рамките на два пълни конферентни дни на 25 и 26 октомври 2019 г. в зала „Компас“ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Конференцията беше открита от ръководителя на проекта гл. ас. д-р Мартина Минева с приветствия към аудиторията и отправени специални благодарности към всички ангажирани със събитието, мисията на изследванията в полето на социоанализата на самонаследяването и критическото диалогизиране с тях, както и към членовете на екипа за техните интензивни изследователски усилия и постоянство в работата.

В първата част на научната сесия на тема „Социоаналитични измерения на уязвимостта“ методолози от проекта, представители от катедрите „Социология и науки за човека“ и „Философия“ на Философско-историческия факултет, представиха основни научноизследователски и други резултати от двугодишната работа по изпълнение на дейностите, заложили в проекта. В обобщаващ доклад д-р Мартина Минева, тръгвайки от научноизследователските резултати на екипа от изследването на богата палитра от девет казуса на социални уязвимости, показа тяхната актуалност чрез изработения от членове на екипа проект за социоаналитичен протокол, който в рамките на изследователската работа по проекта е функционираше като основен методологически инструмент. Д-р Минева подчерта основната му функция – да гарантира ефективността на изследванията и продуктивността на анализите на данните, които младите изследователи са постигнали чрез своите емпирични изследвания, като отбеляза също, че те биха били невъзможни и без съпътствалите ги през двете години успешно извършени дейности по взаимно оглеждащите се методологически работни пакети и този, отнасящ се до

гражданската цел на проекта са *Пътуващата лаборатория по социоанализа* и създадената по проекта online платформа „Всекидневни (не)изложени мотиви“ (www.socialv.org), ориентирана към визуализиране на различни форми на социоаналитични феномени:

уникалността и сингуларността на страданието; втората се отнасяше до проблемите за *идентифициране на емпирични данни*; третата – до *релевантни за казусите аналитични техники за микроскопски анализи*, чрез които са идентифицирани релевантните за социоанализа практико-логични данни и социоаналитичен подход.

Във втората част на научната сесия младите учени обобщиха чрез индивидуални доклади своите ключови аналитични резултати от проведените емпирични изследвания по казусите: „Нереализираният/неуспешният висшист“ (Диана Апостолова), „Роми, бездомничество, неравноценност“ (Димитър Панчев), „Хомосексуалният Друг“ (Радослав Даярски), „Страданието на болния“ (Деница Ненчева), „Обезселеното село“ (Десислав Георгиев), „Социалистическият човек“ (Росица Любенова), „Успешното самонаследяване след „срещата“ със смъртта на Другия“ (Ивелина Генова), „Бежанецът“ (Таня Орбова), „Когато нямам към кого да се обърна, пиша“ (Тодор Петков). Те показаха задълбочени рефлексии към предметите на своите изследвания и високо равнище на саморефлексивност към своята практика като аналитична.

Типичната за изследователите в полето на пловдивската социоанализа стратегия на „мислене заедно“, този път с водещи учени от хуманитарните и социалните науки, се реализираше по време на оживените дискусии по докладите от тази сесия, но продължи и в другата научна сесия, заложила в програмата – „Социоанализата като неклассическо експериментирание“. Нейните три части бяха посветени на три фундаментални проблема на социоанализата на самонаследяването, открили се като изискващи специално внимание и обсъждане в критически диалози по време на двугодишната работа на екипа. Така на 25 октомври в първата кръгла маса от тази сесия се представиха доклади както на членовете на екипа, така и на гост участниците в нея (доц. д-р Ина Димитрова,

Екипът на проекта и водещи участници в конференцията.
Първи ред – от ляво надясно: Димитър Панчев, Таня Орбова, Тодор Петков, Мартина Минева, Росица Любенова, Дарин Тенев, Диана Апостолова
Втори ред – Ивелина Генова, Деница Ненчева, Радослав Даярски, Десислав Георгиев, Нина Николова, Деян Деянов, Милена Ташева

емпиричните изследвания по проекта. Акцентира и върху шестте проведени двудневни работни и научни семинара на екипа, които са дали възможност на младите изследователи да реализират успешно както своята аналитична и методологическа цел, така и гражданската – свързана с дейността на *Пътуващата лаборатория по социоанализа* и изработването на научен архив на изследванията на уязвимостта за обучителни и изследователски цели. Особено внимание бе отделено тъкмо на гражданската цел на проекта, в чието изпълнение екипът не само идентифицира и изследва различни случаи на социална уязвимост, но е дискутирал и популяризирил възможности за справяне с тях главно сред младежи (основно от средния курс на обучение); сдружения в обществена полза и нестопански организации, чиято дейност е съсредоточена върху осигуряването на подкрепа на хора от уязвими групи; специалисти от държавни институции, професионално ангажирани с проблемите на изследователските казуси в градовете Пловдив, София, Кърджали и Смолян. В пряка връзка с осъществяването на

случаи на социално страдание, уязвимост, на успешно/неуспешно самонаследяване, загуба на биографично *illusio*, всекидневни психопатологии и др., бе проведен и фотографски конкурс за заснемане на уязвимостта, на който бяха наградени участниците, притежаващи „социоаналитичен усет“. Представянето показва също, че платформата и заложените в нея текстови и визуални провокации по проблематиката (изработената по проекта „визуална стратегия за заснемане на уязвимости“, налична на страницата на проекта) са били съществени както за инициране на дискусии, така и за изграждане на партньорства и сътрудничества между изследователския екип и заинтересовани от проблематиката на проекта диалогични участници от научната, обществената и други сфери.

Ас. д-р Милена Ташева представи доклад, чрез който обобща резултатите от работата с разработената методологична рамка в няколко важни посоки: първата от тях се отнасяше до *практикуването на социоаналитичното разбиране* и усилията за формиране на социоаналитична чувствителност и „практически усет“ към

Уязвимостта с актуални резултати Философско-историческия факултет

доц. д-р Дарин Тенев, д-р Валентин Калинов), като водещите доц. д-р Дарин Тенев и Таня Орбова ръководиха дискусиата по зададената обща тема: „Липсващата споделимост на уязвимостта“. Седемте участници представиха интригуващи рефлексии върху възможността за строго определение на уязвимостта, върху отношението между уязвимост и страдание и разликата между несподелимост и несподеленост на страданието или уязвимостта и върху по-конкретни проблеми като този за пораждаването на ситуации на несподелимост.

На 26 октомври д-р Деян Деянов и докт. Деница Ненчева – като водещи на част 2: *Социоаналитичният разговор* – предложиха по-силен акцент върху собствената рефлексия на аналитичите от „Нямам никого, към когото да се обърна [...]“ (в самата кръгла маса – Десислав Георгиев, Деница Ненчева, Росица Любенова, Милена Ташева) над социоаналитичните разговори, в които са въвлекли онези, които са подложили на анализа. Сред главните изводи в оживената дискусия беше, че логическите данни не са социоаналитически, а само индикатори за такива, че това, което може да се обозначи като социоаналитическа симптоматология, изисква специално внимание върху неklasическата интенционална аналитика на интрасубективността, която, както отбеляза Деян Деянов в своя доклад, е изискваща да се задълбочим в проблема за *моя двойник в мен, този той – се lui – който следва да се мисли като наследник на Фройдовото Id и то влияе върху това как следва да се мисли социоаналитическият разговор особено по отношение на тезата, че самонаследяването е винаги априорен синтез, асистиран или не. Важен извод от дискусията беше, че следва да се правят опити да се мисли върху конструирането и легитимирането на жанра „диагностично социоаналитично интервю“*

Момент от работата на конференцията: кръгла маса „Липсващата споделимост на уязвимостта“ с участието на млади учени и постдокторанти от изследователския проект (НФНИ).

От ляво надясно: Таня Орбова, Димитър Панчев, Ина Димитрова, Ивелина Генова, Валентин Калинов, Дарин Тенев

(както беше акцентирано в доклада на доц. д-р Светлана Събева). Кръглите маси се оказаха не само критически диалози сами по себе си, а „хвърляха ръкавицата“ на критическия диалог и помежду си. Това ясно пролича и чрез неслучайно замислената като заключителна кръгла маса на тема „Тялото“. Водещите ас. д-р Милена Ташева и гл. ас. д-р Нина Николова подчертаха, че проблематиката на тялото и телата, т.е. в комплексната проблематика на интрателесността, която трябва да бъде удържана от социоаналитика, в самата негова практика се снемат и имплицитно присъстват и другите два проблемни контекста при практикуване на разбирането в социоанализата. Аналитичните рефлексии на участниците изхождаха от предварителни обсъждания на темата, като ключов акцент в тях беше наблюдението на това, че продуктивен изходен пункт в мисленето на телесността може да се окаже не само „няма никого, на когото да разкажа“, а „няма никого, който да разкаже“ и оттук следва да се имат предвид *условията на възможност страданието не просто да бъде чуто и съпреживяно, а да бъде разказано* (проф. д-р Лиляна Деянова). Оттук може да се каже обобщено, че следващите доклади на Нина Николова, Десислав Георгиев, Деница Ненчева, Радослав Даярски и Милена Ташева заложиха на различни задълбочени и добре оглеждащи се една в друга рефлексии

върху междината на социоанализата – междината, във и чрез която социоанализиран и социоаналитик едновременно са свързани (чрез съ-страданието) и не са свързани (вследствие на дистанцията спрямо страданието) в модусите на телесността и интертелесността.

Чрез всичко това екипът на проекта не само успешно представи на вниманието както на тясно научната, така и на широко заинтересована аудитория своите най-актуални рефлексии в областите на социоанализата, философията и практическата логика по отношение на проблема за социалната уязвимост, но и утвърди иновативната научноизследователска тенденция за търсене на пътища за решения на актуални и интригуващи социоаналитични проблеми чрез продуктивни критически диалози с водещи учени от сходни научни области. При закриването на форума ръководителят на проекта гл. ас. д-р Мартина Минева увери аудиторията, че дори и събитието да има заключителна функция по отношение на проекта, то неговите функции, мислени по-широко, засягат и успешното актуализиране на това да се търсят нови начини за поставяне на ключови проблеми и въпроси от полето на социоанализата. Подчерта също, че това само по себе е значим резултат, и изрази надеждата, че той има потенциал да доведе до още нови крачки в развитието на това интригуващо научно поле в бъдеще.

ФМИ предлага нови магистърски програми за учители

Нови магистърски програми, даващи учителска правоспособност на информатици или математици, предлага Факултетът по математика и информатика (ФМИ) при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Продължителността на обучението е 1 година. Стартирането на новите програми – „Педагогика на обучението по информатика и информационни технологии“ и „Педагогика на обучението по математика“, е във връзка със засиления интерес към учителската професия, както и в съответствие с нуждите на държавата и визията за образованието като национален приоритет.

За тях могат да кандидатстват придобилите вече образователно-квалификационните степени „бакалавър“ и/или „магистър“.

Едногодишният срок на обучение скъсява двойно – от две на една година, пътя към класната стая съответно за кандидати с придобита бакалавърска или магистърска степен по професионалното направление 4.6. *Информатика и компютърни науки* (всички специалности) и професионално направление 4.5. *Математика* (всички специалности). Учебните планове са разработени с оглед на съвременните изисквания и очаквания към преподавателите – да бъдат творци и иноватори.

Приемът се провежда чрез конкурс по документи. Кандидатите трябва да имат успех, не по-малко от „добър“, от дипломата си за завършена степен на висшето образование. Цената на обучението и за двете магистърски програми е две семестриални такси по 820 лв.

Студентите, записали или завършили едната от тези две магистърски програми във ФМИ на ПУ, имат право да се обучават в другата по редуциран учебен график и срещу редуцирани 2 семестриални такси от по 410 лв.

Икономисти, счетоводители, финансиста, инженери, химици, физици и други специалисти с висше образование също могат за 1 година да придобият допълнителна професионална квалификация „учител по информатика и информационни технологии“ и „учител по математика“ след задочна форма на обучение в съответните допълнителни професионални квалификации, предлагани от ФМИ на Пловдивския университет. Те са „Учител по информатика и информационни технологии“ и „Учител по математика“. Цената на обучението за допълнителна професионална квалификация е 2 семестриални такси по 520 лв.

Повече информация ще намерите на сайта на ФМИ: <http://fmi-plovdiv.org/>

Медицинската физика – на фокус

Доц. д-р Тодорка ДИМИТРОВА

Постиженията на съвременната медицина в голяма степен се дължат на развитието на физиката и инженерните технологии. За изминалите 50 години научните изследвания в областта на медицинската физика доведоха до три Нобелови награди и една Награда за мир. Днес използването на рентгеновите лъчи, ултразвука и лазерите в медицинската практика е рутинно, а магнитнорезонансната и позитронноемисионната томография са все по-достъпни за пациентите. Производството на апаратура за медицината в световен мащаб расте. За сравнение, само за рентгенови уредби през 1997 г. са изразходвани 9,9 милиона долара, през 2016 г. – 16,59 милиона, а през 2021 г. се очаква тези разходи да бъдат 21,80 милиона. Заедно с това обаче нараства и нуждата от медицински физици и инженери, подsigуряващи безопасността и качеството на медицинското обслужване. Ето защо днес медицинските физици са неотменна част от глобалното развитие на здравеопазването.

Пловдивският университет е водещ в страната в обучението

Международен уъркшоп по медицинска физика и биомедицинско инженерство

През септември 2019 г. в Пловдив се проведе първият за страната Международен уъркшоп по медицинска физика и биомедицинско инженерство. От десетилетия той се организира в близост до ЦЕРН, Женева, от Института за медицинска физика и биомедицинско инженерство, Амбили, Франция, и Международния консорциум HYBRID, включващ 24 европейски институции (университети, болници, асоциации) от Австрия, Белгия, Дания, Германия, Обединеното кралство, Унгария, Финландия, Франция, Нидерландия, Швейцария и Швеция. Високият жизнен стандарт в Швейцария и необходимостта от виза за някои страни обаче ограничават достъпа до това обучение на много чуждестранни студенти. Ето защо от 1995 г. насам то се изнася в различни страни под формата на едномесечен семинар, чиято основна цел е водещи европейски специалисти да представят световните постижения на медицинската физика и техниката и техните приложения. През годините семинарът се е провеждал в Триест (Италия), Сараево (Босна) Уджа (Мароко), Солун (Гърция), Истанбул (Турция), Яси (Румъния), Кайро (Египет), Шкодра (Албания), Охрид (Македония), Елбасан (Албания), Корфу (Гърция).

Тази година домакини бяха Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ и Медицинският университет – Пловдив. Семинарът беше посветен на съвременните хибридни/мултимодални техники за образна диагностика и тяхното приложение в радиотерапията. В работата се включиха 20 лектори и 40 студенти и млади специалисти (медицински физици, инженери, лекари, радиохимици и др.) от Албания, Австрия, България, Германия, Иран, Италия, Северна Македония, Великобритания, Полша, Румъния, Сърбия, Франция, Швейцария и Швеция. Спонсори на семинара бяха водещи компании в разработването и производството на мултимодални апарати за клинично приложение (Varian, Siemens, ABX-CRO, Lutz Freudenberg), болницата „Фредерик Жолио“ в Орсаи, Франция, и Центърът по радиология и нуклеарна медицина (ZNR), Гревенброх, Германия.

Програмата включваше запознаване с иновациите в областта на компютърната томография (СТ), ядрено-магнитния резонанс (NMR), еднофотонната емисионна компютърна томография (SPECT), позитронноемисионната томография (PET). Специално внимание беше отделено на хибридните техники (SPECT/CT, PET/CT, PET/MRI), даващи възможност за по-прецизна и ранна диагностика. Беше акцентирано на приложението на хибридните техники в лъчелечението. Обучаващите се запознаха с последните световни постижения в разработването на ускорители и детектори за лъчелечение, а също така и с възможностите, които предоставя адронната терапия.

Практическата част на обучението се проведе с любезното съдействие на УМБАЛ „Св. Георги“, където участниците посетиха отделението по нуклеарна медицина, клиниката по лъчелечение, функционалния NMR, PET скенера и рентгеновото отделение.

Обект на дискусия между лектори и обучаеми беше кариерното развитие на медицинските физици в рамките на новото европейско законодателство. Общата работа спомогна за изграждане на мост между медицинските физици от различни страни и градове.

Презентация по време на семинара по медицинска физика

на специалисти по медицинска физика. През 2019 г. той беше домакин и съорганизатор на две събития, които недвусмислено акцентират върху това.

Международният ден на медицинската физика беше честван в Пловдив с научен семинар

„Светът на медицинската физика“ – това беше слоганът на Международния ден на медицинската физика тази година. Празникът се чества по цял свят от 2012 г., когато медицинската физика и биомедицинското инженерство бяха признати като отделни професии от Международната организация на труда (ILO) и Организацията на обединените нации (ООН). Тези професии имат специален статут, като са вписани в Международната стандартна класификация на професиите в две професионални направления: *Физика и инженерство* и *Здравеопазване*.

Научен семинар, посветен на Международния ден на медицинската физика (7 ноември), рождения ден на Мария Кюри (7 ноември) и Международния ден на рентгенологията (8 ноември), се проведе на 8 ноември 2019 г. в Дома на учените, Пловдив. Съорганизатори на събитието бяха секция „Физика“ при Съюза на учените в България – Пловдив, Българското дружество по биомедицинска физика и инженерство, Физико-технологичният факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“, Катедрата по образна диагностика на Медицинския университет – Пловдив, и Факултетът по електроника и автоматика на Техническият университет – София, филиал Пловдив.

Поздравителен адрес от името на Международната организация на медицинските физици (IOMP) поднесе специалният гост на семинара проф. Славик Табаков, бивш президент и настоящ вицепрезидент на организацията. Бюлетинът на IOMP „Medical Physics World“ (MPW), който отбелязва 35 години от първото си издание, беше представен от сегашния си редактор проф. Магдалена Стоева (МУ – Пловдив).

Едно предизвикателство в стереотактичната радиохирургия – отстраняване на седем мозъчни метастази с кибернож – представи екип от Клиниката по лъчелечение на УМБАЛ „Св. Георги“ с ръководител д-р Мария Влайкова. Доц. Тодорка Димитрова (ПУ) и доц. Емилия Милиева (МУ) споделиха опита от Международния уъркшоп по медицинска физика, който се проведе тази година в Пловдив. Екип от Катедрата по образна диагностика при МУ – Пловдив, с ръководител проф. Кичка Велкова представи новия учебен модул по спешна образна диагностика. За състоянието и перспективите на Националния циклотронен център и възможностите за производство на изотопи за медицината разказа д-р Младен Митев от Института за ядрени изследвания и ядрена енергетика при БАН. Изследвания на екип от физици и лекари за термичните проблеми при импулсно лазерно лечение на зъбни повърхности представи проф. Марин Ненчев от Техническият университет. За влиянието на микрогравитацията и йонизиращата радиация в Космоса върху живите организми говори Виктор Йотов, асистент в Катедрата по медицинска физика и биофизика при МУ. Георги Танковски, студент по медицинска физика в ПУ, представи настоящото и бъдещото развитие на биониката в медицината и нейната роля за технологичната

Студентска сесия за научно и художествено творчество се проведе във Филиала в Смолян

Доц. д-р Русалена ПЕНДЖЕКОВА-ХРИСТЕВА

По повод на Деня на народните будители на 5 ноември 2019 г. в Седателната зала на Филиала на Пловдивския университет в гр. Смолян се проведе 24-тата традиционна *Студентска сесия за научно и художествено творчество*. Мероприятието се осъществява в рамките на спечеления проект ЧФ 19-ФС-007 *Студентска сесия за научно и художествено творчество*, с ръководител гл. ас. д-р Малина Шиблова. Събитието се провежда ежегодно от 1995 г. досега, а като резултат са публикувани общо 15 тома със студентски разработки.

Обща снимка на участниците в сесията и техни преподаватели

Участниците в конференцията бяха приветствани от ръководството на Филиала и от председателя на Студентския съвет при Филиала в Смолян Радослав Смаилов.

Най-голяма част от разработките според програмата на сесията бяха посветени на въпроси от сферата на туризма. Една част от студентите представиха поредица от доклади, свързани с културния, религиозния, екстремния, ловния и орнитоложкия туризъм. Особен интерес предизвикваха и темите за защитените територии и пещерите в Родопите.

Друга част от докладите бяха от областта на хуманитаристиката. Участниците представиха свои изследвания с акцент върху използването на епистоларните материали и мемоарите като изворова база за реализиране на филологически и исторически проучвания. Специално внимание заслужават и разработките по стилистика и методика на обучението по български език и литература.

В заключителната част на конференцията на най-изявените участници бяха връчени специални грамоти и награди.

Международният ден на медицинската физика ...

➔ От стр. 12

еволюция на човечеството. За медицинските аспекти на тютюнопушенето и радиоактивните елементи в тютюна говори Анка Георгиева-Христева – студент в магистърската програма по медицинска радиационна физика и техника във Физико-технологичния факултет на ПУ. Проф. Галидия Петрова представи разработка на колектив от ТУ на устройство за симулиране на биологични сигнали (ЕКГ, ЕМГ, ЕЕГ и ИКГ), снети от реални пациенти, и използването им за тестване на основните блокове на медицинските апарати при снемане на специфични (нетипични) биологични сигнали.

Разнообразието от тематика, представени от специалисти от различни институции в града, затвърди впечатлението, че медицинската физика е един обширен свят, в който лекари и физици работят заедно в полза на пациентите.

Международен конкурс за есе „Васил Левски – диалози във времето, диалози с времето“

Националният музей „Васил Левски“, Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“, Великотърновският университет „Св. св. Кирил и Методий“, Софийският университет „Св. Климент Охридски“ и Фондация „Васил Левски“ обявяват конкурс за написване на есе на тема „Васил Левски – диалози във времето, диалози с времето“, който е под патронажа на министъра на културата Боил Банов.

Можем ли да опишем себе си, днешния си ден, плановите си за утре с езика на Левски? Какво би останало от постовете ни във фейсбук и в инстаграм, от блога на приятеля ни или от любимия ни сайт за културни събития, ако ги преведем така, че да можем да очакваме отговор, започващ с „Байовци...“?

И не за „празнотите“ в речника на Левски става дума – те са кухините на времето му, в които нас още ни няма, – а за онези ценности, които превратностите на свръхтехнологичния ни свят не може (или поне ни се иска да не успее) да превърне в кухни. Колко и кои от думите на Левски днес са излишни? Какво губим и кой печели?

И не за жертвеност става дума – почитаме я всяка година с тежестта на националната ритуална памет тъкмо защото не е за всекиго такова нещо, – а за човешкия ни избор като какви хора искаме да сме. От колко свобода имаме нужда? Дали след скъсенния XX век не сме „свърнали“ толкова назад в „свърхдългия XIX, та да ни трябва тъкмо Левски, за да ни напомни: „Днешният век е век на свободата“.

И не само за „българщината“ можем да си говорим с него. Дали не сме отишли толкова далеч от „Българско“ – не в откъснатостта на териториите, а в откъснатостта на мисленето и чувствителността си, та да ни трябва специално разработен инструмент, за да дешифрираме и разберем волята за свят, вписана в шевиците и споделена в неравноделните ритми.

Толкова сме сигурни, че „сме във времето си“, толкова сме горди, че „то е в нас“, че забравяме, че и ние можем да го обръщаме...

УСЛОВИЯ НА КОНКУРСА

За участие в конкурса се обръщаме към младите хора на академична Европа, споделящи, обичащи или просто изучаващи културата на България, с предложението да се включат със собствен текст.

- Участниците в конкурса трябва да са записали бакалавърска, магистърска или докторска програма към български или чуждестранен университет;
- Текстът трябва да е развит на български език; непубликуван в печатни или интернет издания; да не надвишава 3 стандартни страници (5400 знака; подравняване: Justify, Times New Roman; 12 pt., междуредие: 1,5, First line: 1,25);
- Всеки участник трябва да приложи сканирано копие на уверение за записан семестър или на заверка в студентска книжка;
- Журито ще оценява есетата след процедура на засекретяване на авторството им.

Срок за изпращане на есетата – от 17.12.2019 г. до 31.01.2020 г. на адрес: v_levski_museum@mail.orbitel.bg

Обявяване на резултатите – 18 февруари 2020 г.

НАГРАДИ

Първа награда – 800 лв. Втора награда – 500 лв. Трета награда – 300 лв.

Десет избрани есета ще бъдат публикувани през 2020 г. в сборника „Текстът Левски – прочети в свой и в чужд контекст“. Предвиждат се и възможности за безплатен стаж в български държавен културен институт.

VIII национална студентска научна конференция по физика и инженерни технологии

Гл. ас. д-р Анелия ДАКОВА

Физико-технологичният факултет и Студентският съвет към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съвместно с Фондация „Еврика“ организираха осмото поред издание на Националната студентска научна конференция по физика и инженерни технологии, което тази година се проведе за първи път с международно участие. Мероприятието се състоя през периода 31 октомври – 1 ноември 2019 г. в парк-хотел „Санкт Петербург“, Пловдив.

Националната студентска научна конференция е ежегодното събитие, което осигурява поле за изява на млади учени, студенти и докторанти от висшите училища в страната и Българската академия на науката, които работят или се обучават в областта на физиката, инженерните технологии, методиката на обучението и много други. В неформална среда младите бъдещи специалисти имаха възможност да представят проекти и научни изследвания, по които работят. Бе осигурен форум за обсъждане на иновативни идеи и актуални проблеми в съответната научна област.

Гости на откриването на конференцията бяха заместник-ректорът по научноизследователска и издателска дейност проф. д-р Теменужка Йовчева и помощник-ректорът по проектна дейност на ПУ „Паисий Хилендарски“ и декан на Физико-технологичния факултет проф. д-р Невена Милева, заместник-деканите, преподаватели и студенти от факултета. Специални гости на конференцията бяха г-жа Боряна Кадмонова – изпълнителен директор, и г-н Григор Цанков – програмен директор на Фондация „Еврика“.

По традиция в първия ден на конференцията (31 октомври) се проведе презентация и изложение на продукти и рекламни материали на водещи фирми в България от областта на физиката и инженерните технологии. Тези фирми разкриха възможностите за професионална реализация на младите бъдещи инженери и физици. Представителите на фирмите запознаха младите хора с дейността на съответните структури, както и възможностите за стажове и работа в сферите на дейност на техните предприятия. Участниците в научната сесия успяха лично да зададат своите въпроси към представителите на фирмите гости по време на научното изложение в зала „Дружба“ на парк-хотел „Санкт Петербург“. Гости на мероприятиято бяха Димитър Танков, Ивета Пиринска, Соня Шопова и Боряна Ненова, представители на *Broadcom*; Латинка Димитрова и Николай Арабаджиев – *Телевик България*; Петър Вигенин и Пламен Василев – *A1 България*; Недялка Стефанова и Кирил Асенов – *Арексим Инженеринг*; Кольо Колев и Николет Пенева – *Костал България*.

През първия ден в рамките на конференцията бе организирана специална секция, посветена на проекта **TESI: Adaptive Personalized System for Creating Expression Tools in Social Inclusion of Learners with Verbal Communication Disabilities**. Project Number: 592177-EPP-1-2017-1-BG-EPPKAZ-IP1-SOC-IN.

TESI е проект за създаване на адаптивна, достъпна и лесна за използване софтуерна система, която ще помогне на хората с проблеми с вербалната комуникация да работят, да живеят и да се включват в обществото. ICT устройствата могат да помогнат за компенсиране на вербалните проблеми и взаимодействията и да улеснят обмена между хора с ASD, експерти и други. Те също така дават възможност за нови начини за комуникация, социализиране, възможности за обучение и заетост. В тази светлина добрите практики са: използване на технологията на „разширена реалност“, на мобилни устройства в процеса на придобиване на познания за природата от студенти в неравностойно положение; разработване на инструмента *Open Book*, за да се помогне на хората с ASD да адаптират писмените документи във формат, който е по-лесен за четене и разбиране. TESI System е софтуерен инструмент, който позволява на потребителите да изразяват себе си, използвайки визуални и аудиосигнали на базата на наличната технология и без познания в програмирането. Партньори на проекта са: ПУ „Паисий Хилендарски“, UNED, Университетът в Крайова, Университетът „Ян Кохановски“ в Келце, Асоциацията за образование и развитие на хората с увреждания, Основното училище „Йосип Матош“, Вуковар, Специалното училище за ученици със слухови увреждания „Стоян

Белинов“ – Пловдив.

През втория ден на конференцията (1 ноември) се състоя както устно, така и постерно представяне на доклади, чиито автори или съавтори са млади учени, студенти или докторанти във висшите училища в страната и Българската академия на науките. Организираните бяха две паралелни сесии в залите „Дружба“ и „Нева“.

В края на втория ден от конференцията журито в състав: проф. д-р Теменужка Йовчева, доц. д-р Мария Марудова-Живанович, доц. д-р Желязка Райкова, доц. д-р Екатерина Писанова, доц. д-р Слави Любомиров, доц. д-р Димитър Токмаков, доц. д-р Румен Попов, доц. д-р Кънета Паскалева, гл. ас. д-р инж. Велислава Райдовска, гл. ас. д-р инж. Даниела Шехова, гл. ас. д-р инж. Велко Рупецов, награди с плакет, сертификат и енциклопедия най-добре представилите се участници в конкурсите за студенти, докторанти и млади учени в следните раздели.

Най-добро научно постижение за 2019 г.

Недислав Веселинов – докторант във ФФ на СУ „Св. Климент Охридски“; тема на доклада: FLIGHT OF PLANES IN THE ATMOSPHERES OF THE SOLAR SYSTEM PLANETS

Най-добър доклад

Ивайло Пантелеев – докторант в Института за ядрени изследвания и ядрена енергетика – БАН; тема на доклада: ИЗСЛЕДВАНЕ СТРУКТУРАТА НА ЛЕКИ ЯДРА

Най-добър постер

Тодор Влахов – млад учен в Института по физика на твърдото тяло – БАН; тема на доклада: ELECTRICAL IMPEDANCE SPECTROSCOPY STUDY OF NOVEL ELECTROLYTIC SYSTEMS COMPOSED FROM POLYMER POLYETHYLENE OXIDE (PEO) AND LIQUID CRYSTAL E8

Поощрителна награда на журито

Виолета Петрова – студентка, Институт по физика на твърдото тяло – БАН; тема на доклада: V(Pb)SCCO CERAMICS WITH POTENTIAL APPLICATION AS ADDITIVES IN RECHARGEABLE Ni-Zn BATTERIES

Устните и постерните доклади бяха 50 на брой, представени от 52 участници от общо 14 института и учебни заведения от цялата страна и 3 от чужбина (ПУ „Паисий Хилендарски“, Обединения институт за ядрени изследвания – Дубна, Харковския национален университет „Василий Каразин“, Националният военен университет „Васил Левски“, ВВВУ „Георги Бенковски“, СУ „Св. Климент Охридски“, Института за ядрени изследвания и ядрена енергетика – БАН, Института по физика на твърдото тяло – БАН, Медицинския университет – Пловдив, Института по проблемите на машиностроенето „А. Н. Подгорни“ – Харков, МГУ „Св. Иван Рилски“ – София, Института по електроника – БАН, ПГАСГ „Арх. Камен Петков“, Средно училище „Иван Вазов“).

На закриването на конференцията заместник-ректорът на ПУ „Паисий Хилендарски“ проф. д-р Теменужка Йовчева връчи наградите на победителите в отделните конкурси. Тя се обърна към участниците с покана да се включат отново в следващото издание на Националната студентска научна конференция по физика и инженерни технологии.

Как студентите в Южна Корея учат български

Интервю с доц. Спас Рангелов – преподавател в Сеул

– Кога е основана специалността „Българистика“ в Сеул?

– Специалността „Българистика“ съществува от 2005 г. Тя е в Катедрата по грещистика и българистика към Факултета за международни и регионални изследвания на Университета „Ханкук“. Повече за катедрата можете да научите от нейния сайт: <http://gb.hufs.ac.kr/>.

– Какъв брой студенти годишно се записват да учат български език?

– В катедрата всяка година се записват около 30 студенти, токущо завършили средно училище, и около 10 – 15, които се прехвърлят от други университети. Около половината от всички тях избират да учат българистика.

– Колко часа са отделени в седмицата за български език и колко са лекторите?

– Всеки студент има различен отговор на този въпрос. Българският език не се преподава в един предмет, а под формата на много различни предмети: *Разговор, Граматика, Четене на текстове, Бизнес български, Аудио-визуален български, Подготовка за езикови тестове* и т.н. Всеки студент свободно избира и комбинира предметите според своите желания, потребности и плановете.

А броят на лекторите варира всеки семестър, но поне шест или седем висококвалифицирани специалисти преподават всеки семестър в специалността.

– След дипломирането си на какво ниво владеят български език и каква е професионалната реализация?

– Това също зависи от студента, от броя часове, от това дали е бил на специализация в България. Но нивото обикновено е B2, C1, C2 по европейската рамка.

Много от студентите продължават в големи фирми в Сеул или в други големи градове в Източна Азия, в България или другаде. На практика всички студенти имат и втора специалност, най-често маркетинг, бизнес администрация, счетоводство, реклама, медии, и т.н. В комбинация с българския език и английския език, който продължават да усъвършенстват при нас, това ги прави много конкурентоспособни на пазара на труда. Има и единици, които продължават с магистратури и докторати в областта на българския език и българистиката.

– Някой от студентите Ви би ли искал да е преподавател по български език в Корея или в България?

– Аз лично не знам такъв, но някой от тях биха били много добри учители по български език от повечето българи. За добро или за зло обаче в момента в целия свят предпочитани са естествените носители на езика.

Доц. Спас Рангелов е преподавател по български език в Университета за чужди езици „Ханкук“ в Сеул, Южна Корея. Той преподава корейски език в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, след което заминува за Страната на утринната свежест. Макар България и Корея да са толкова далеч една от друга, любовта на студентите към двата езика успява да обедини и двете култури.

– Как протичат лекциите по практически български език – забавни игри, текстове на песни, гледане на клипове?

– Използват се всякакви активности в зависимост от конкретния предмет. Днес в глобализирания свят на интернет, където всякаква информация за която и да е страна може да се намери бързо и лесно, студентите

са сами определят как да учат езика. Чуждоезиковото обучение е в постметодическата епоха и това определено се чувства в Страната на ранните адоптери, Южна Корея.

– Коя част от българския език най-много затруднява студентите?

– Членуването, видът на глагола. Това не е изненада.

– Разкажете някоя забавна история, случила се по време на лекционния курс.

– Забавни истории и недоразумения се случват постоянно. Това е неизбежно, тъй като говорим за две доста далечни и различни култури. Но бих искал да разкажа една интересна за мене история. Чух случайно от една студентка във втори курс, че не държи да ходи в България по време на обучението. За нея било важно да вземе добра диплома и да си намери хубава работа в Корея. Случи се така, че тя спечели едномесечна стипендия по една програма да пребива само един месец в Пловдив през зимата. Знаем, че се случиха доста студени и снежни дни, и ми беше интересно какви са впечатленията ѝ. На традиционното събиране с презентации на студентите, които са се завърнали от България, което се провежда на всеки шест месеца, тя направи необикновено ентузиазизирана презентация и заяви желанието си пак да посети България, да се срещне с българските си приятели, да се запознае с нови българи. Говореше живо, разпалено, раздвижваше първокурсниците. Явно старите ѝ мисли бяха заменени с нови, насочени към България. Днешна България е невероятно вдъхновяващо място за младите корейци, което ги привлича със своята различност, динамика и свобода.

– Какви събития се организират, свързани с България и българския език?

– Чествания на националния и официалните празници на Република България, включително 3 март, 24 май, редовни лекции на българския посланик в Сеул, рецитали на българска поезия, представяне на книжки с преведени от български приказки или разкази, изготвени в часовете, участия в танцови фестивали с български народни танци и много други.

– Трудно ли беше решението да заминете за Корея?

– Не много – познавам Южна Корея вече повече от четвърт век и обичам начина, по който тя може да ме изненада или очарова почти ежедневно. Освен това тук академичният труд се оценява по достойнство за разлика от посткомунистическите държави.

– Какво е различното да бъдете преподавател в Корея по български език от това да преподавате корейски език в България?

– Чуждоезиковото обучение включва умения, които могат да се трансферират сравнително лесно. Така че за мене големи разлики нямаше. Малко бях изненадан от относителното оценяване, което е въведено неотдавна в Корея.

– Вярно ли е, че корейските студенти са по-усърдни в учението от българските си колеги?

– Корейските студенти наистина учат по-бързо и имат голям капацитет за нови знания. Това са умения, които те дължат на основното и средното образование в Корея. Българските студенти нямат тези умения, но когато има висока мотивация, резултатите са напълно сравними.

– Бихте ли включили в корейската образователна система български метод на преподаване?

– Ако ми откриете какви са тези уникални специфични български методи на преподаване, ще си помисля.

Интервю на Луиза ПЕТКОВА –
3. курс, специалност „Български език и корейски език“

VIII национална студентска...

➔ От стр. 14

Тазгодишното мероприятие се състоя с любезната подкрепа на Фондация „Еврика“, която е и съорганизатор на конференцията съвместно с ФТФ и Студентския съвет към ПУ, както и спонсорството на Usit Colours България и Фондация Пловдив 2019.

VIII национална студентска научна конференция по физика и инженерни технологии с международно участие за поредна година постигна своите цели – предостави форум за научна изява на студенти, докторанти и млади учени, създаде условия участниците да се запознаят със свои колеги и връстници от различни университети, институти и училища в страната и чужбина и осъществи активна комуникация между бизнеса и висшето образование. Подобри се информираността на младите физици и инженери за възможностите за кариерно развитие и продължаващо образование чрез стажантски програми и нови курсове. Предостави се възможност на чуждестранните участници да се запознаят с добрите практики в образованието, предлагани от Физико-технологичния факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Колоквиум по правните проблеми на майчинството

На 18 октомври тази година в Ректората на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се проведе колоквиум с международно участие на тема „Правни проблеми на майчинството – от Древния Рим до наши дни“¹. Домакин на събитието беше Юридическият факултет (ЮФ) на Университета, а преподаватели от ЮФ – неговите основни организатори, докладчици и участници в дискусиите.

Конференцията откри заместник-деканът на ЮФ доц. д-р Теодора Филипова, която приветства участниците. По думите на доц. Филипова правната общност има осезателна нужда от такъв тип академични прояви, на които да се обсъждат правните аспекти на важни за обществото ни и за юристите теми. Този научен колоквиум е своеобразно начало на новата академична година, като реализира отдавнашен замисъл на ръководството на ЮФ и на колеги съмишленици.

Представянето на докладите (общо четиринадесет на брой) беше разпределено в пет панела, като модератор на промята беше проф. д.ю.н. Малина Новкиришка. Първият и вторият панел бяха посветени на римскоправните, историческите и теоретикоправните аспекти на майчинството. В техните рамки бяха планирани общо пет доклада. Проф. Новкиришка представи римскоправните и съвременните перспективи на заченатия (*nasciturus*). Съвсем съвременно звучат цитираните от нея мисли на римските юристи, че майчинството е нещо свещено. Изрази се съмнение, че сегашната закрила на заченатия по нашето право е достатъчна, тъй като се простира до неговите наследствени имуществени права съгласно чл. 2 от Закона за наследството. Практиката на Европейския съд по правата на човека беше обединителен момент в докладите на проф. Новкиришка и този на доц. д-р Бойка Чернева, която разгледа защитата от дискриминация на бременните жени.

Модераторът представи накратко мястото, където работи италианската колежка – участничка в колоквиума – Свободния университет „Мария Сантисима Асунта“ (*Libera Università Maria SS. Assunta – LUMSA*). Той е създаден като католически, но впоследствие преобразуван в публичен светски университет, чието седалище е в Рим, и има филиали из Италия (в Палермо, Губио и друге).

Докладът на доц. д-р Мария Тереза Капоца разисква съвре-

държавата – Търновската.

Третият панел, посветен на гражданскоправната проблематика на майчинството, беше място за изява на петима докладчици, включително и на

Момент от работата на колоквиума

менното значение на римскоправните схващания за продължаването на поколение (*procreatio*) и за закрилата на бременните жени. За целите на *procreatio* идеята за равенство между двата пола е водеща в разбиранията на римските юристи – Улпиан тук поставя жената наравно с мъжа, както и при отглеждането, възпитанието и образованието на поколението. В частта, посветена на закрилата на бременната жена в Древния Рим, доц. Капоца анализира текстовете, посветени на гарантирането на нейната издръжка; на отлагането на изпълнението на наказания спрямо бременни; на санкционирането на лицата, които предизвикват аборт. Доц. Капоца констатира със съжаление, че в сравнение с римскоправната, съвременната правна защита е оскъдна, дори се стига до незащитане на бременността чрез прилагането на неестествени техники на възпроизводство, както и чрез свеждането ѝ до патологично състояние.

За съжаление, другият планиран чуждестранен докладчик, проф. д-р Росалия Родригес Лопес от Университета в Алмерия (Испания), не успя да участва поради независещи от нея причини. Докладът ѝ е посветен на римскоправната закрила на жените и е предоставен за публикуване. Последният участник в първите два панела – д-р Десислава Стоянова, се спря на уредбата на майчинството по първата конституция на Третата българска

гости от други висши училища и научни организации. Водеща тематична ос съвсем естествено беше семейноправната проблематика. Сурогатното майчинство беше разисквано от трима докладчици. Свързаните с него етични и правни въпроси, предхождащи създаването на уредба, анализира гл. ас. д-р Анна Чолакова от ЮФ на БСУ. На въпроса как или дали облигационноправните принципи са съвместими с евентуална уредба на договора за сурогатно майчинство, отговори гл. ас. д-р Жана Колева от ЮФ на ПУ. За предизвикателствата пред българските съдилища, които поставя сурогатното майчинство, говори докт. Йорданка Николова от Института за държавата и правото (ИДП) на БАН. Оказва се, че правната ни система, макар и да не го признава изрично като правен институт, се сблъсква с този тип родителство. Нараства броят на делата с международен елемент, в които се търси признаване на последиците от сурогатството, извършено в друга държава.

Правата на майката при раздяла и/или развод бяха обект на внимание в следващите доклади. Доц. Велина Тодорова, преподавател в ЮФ на ПУ и изследовател в ИДП на БАН, разисква положението на майката при определяне на родителя, който упражнява родителски права при раздяла и развод. Гл. ас. д-р Димитър Топузов аргументира защо е остаряла уредбата на издръжката между бивши съпрузи, както и нуждата от засилена закрила на жената домакиня и майка при развод.

Без предварително оповестен доклад в колоквиума се включи и доц. д-р Люба Панайотова. Предизвикана от интересните разисквания, тя сподели свои мисли по повод на връзката между майчинството и приложението на института на чл. 29 СК – определянето на по-голям дял от общото съпружеско имущество при развод.

От по-друг зрителен ъгъл беше темата на доклада на гл. ас. д-р Ангел Шопов. Той коментира практиката по един казус, в който се унищожава договор поради измама от майката, извършена след раждането. Измамен се оказва нейният партньор, че е родител на детето, вследствие на което надарява с недвижим имот „своето“ дете и измамващата.

Последните два панела засегнаха съответно трудово- и наказателноправните аспекти на майчинството. Доц. Филипова разгледа подробно трудово-правната закрила на работещите майки, като отбеляза нейния сериозен обхват в сравнение със законодателството на други европейски държави. Майчинството и някои от неговите наказателноправни измерения бяха тема на следващите два доклада. То беше разисквано като особено обстоятелство по НК за някои видове престъпления от доц. д-р Даниела Дончева. На следващ етап от наказателните правоотношения се спря гл. ас. д-р Петя Хаджийска, която разгледа майчинството като основание за отлагане на наложеното наказание.

По време на колоквиума се разискваха множество въпроси, възникнали у аудиторията, непосредствено след всеки доклад. Някак си неусетно дойдоха заключителните думи, общо подкрепени от участниците. Те бяха изказани от модератора, доц. Филипова и доц. Тодорова. Определено майчинството е вечна тема, която съвсем естествено събуди немалък изследователски интерес. Това академично събитие далеч не ще остане единственото, посветено на този важен етап от човешкия живот, без значение дали става дума за нежната, или за по-силната половина от човечеството. Доц. Капоца отправи интересна покана към участниците за продължаване на колоквиума в Рим.

Докладите ще бъдат публикувани в научно рецензирано списание.

Ангел ШОПОВ

¹ За повече вж. <https://law.uni-plovdiv.bg/bg/2019/>

Отразявайки културното многообразие, което подплатява портфолиото от езици, предлагани във филологическите специалности на ПУ, денят 31 октомври бе посветен на отбелязването на древната традиция за честване на естествения природен цикъл, било то като отчитане на края на активния сезон в селското стопанство, или в измеренията на индивидуалния биологичен житейски път на хората. Кореняща се в келтския фестивал Самхайн, който впоследствие бива адаптиран за целите на християнството като Деня на вси свети, традицията е пренесена от по-късните шотландски, ирландски и уелски имигранти към Новия свят, където продължава да търпи развитие, „попивайки“ и други разнообразни обичаи за общуване с умиращата природа на естествения свят и смъртността в човешкото битие. Преобразен към днешна дата от повсеместната комерсиализация и консуматорска култура – някои биха казали уродливо – празникът „Хелоуин“ се превръща в едно от израженията на американизацията или глобализацията, като често се сблъсква с безпокойствата на различни местни култури, които се чувстват „заплашени“ или най-малкото го възприемат като „чужд“.

Именно идеята за преодоляването на страха от „чуждото“, другото или другия – дали физически, или духовно различен, или другия в самите нас – чрез общуване и опознаване, улавя духа на събитието **Scary English @ PU**, което тази година се проведе за първи път по инициатива на катедра „Английска филология“ и студентите в специалности с английски език във Филологическия факултет. На пръв поглед ставаше дума за „зловеща“ украса на V етаж в Нова сграда на ПУ, където витаят духове, както и „парад на откачеността“, известен още като freak show, да не говорим за „омитането“ на солидни количества „вредна храна“, съпътствано от саундтрака на „Фантомът на операта“. И все пак същевременно това беше възможност за общуване между студенти, 500+ на брой, от различни курсове и специалности, които, макар и „разпилени“ между различни сгради и в различно време, имат нещо общо – предизвикателството да овладяват споделен чужд език (както и всъщност понякога плашещото общуване с „едни и същи“ преподаватели).

На този ден зад затворените врати на семинарните и лекционните зали английската лексика, граматика и правопис, страшни сами по себе си, бяха „двойно обременени“ с тематично съдържание и може би точно заради това представляваха по-забавна „битка“ от обичайното. Текстовете на класици на „хоръра“ като Едгар Алън По и Уошингтън Ървинг бяха достъпни за обсъждане. Стивън Кинг също се погрижи за това. Джойс Каръл Оутс пък се представи с разказа „The Pumpkin Head“. Преводите от български на английски на откъси от произведенията на Теодора Димова, Момчил Николов и от Светослав Минков и Владимир Полянов от сборника „Игра на сенки“ станаха по-забавни от обичайното. Студентите четеха и обсъдиха и други страшни истории, като например „Лотарията“ на Шърли Джаксън, която провокира творческото у тях и ги накара да разкажат своите смразяващи мисли в най-разнообразни форми. Тематичните работи ще бъдат събра-

Scary English @ PU: игра, образование и културата на различието

ни и включени в неформален сборник, който съвсем любителски ще бъде отпечатан, за да съхрани духа на празника. Часовете по лексика бяха обладани от ужасни синоними, които да спомогнат писането на обезпокоителни истории, изпълнени със съспенс. Дебатите на английски език за икономическите измерения на „Хелоуин“ в световен мащаб или за трудно преодолимите различия в категоричните позиции „за“ и „против“ (каквото и да било, не само „Хелоуин“) бяха по-интересни и по-страстни, но в духа на стройната англосаксонска традиция на рационалния аргумент. А в междучасията или след часовете човек винаги можеше да се „подкрепи“, да се снима като себе си или някой друг или да остане да гледа някой „страшен филм“, както някои направиха.

Освен излъчването на изпита по синтаксис на САЕ като „най-страшния изпит в англицистиката“ (честито на дисциплината!) не можем да не споменем забележителното отключване на креативността, което последва обявяния от IV курс „Английска филология“ Конкурс за страшен разказ в 200 думи.

ПОБЕДИТЕЛИ

Първо място: Весела Стефанова, специалност „Приложна лингвистика (английски и италиански)“, IV курс, за разказа „Two of Me“ (публикуваме го отделно);

Второ място: Ива Никитова, специалност „Психология“, III курс, за „He Waits“;

Трето място: Асла Бекир, специалност „Лингвистика и бизнес администрация“, III курс, за „Pumpkin Cake“;

Специални отличия на журито: най-добър дебют с местен колорит – Кичка Ангелова, специалност „Английска филология“, I курс, за „Last Sunshine“; **най-изтънчена визуална и вербална презентация – Елена Георгиева** от специалността „Английска филология“, IV курс, за „We Shall Meet Anon“.

А наградите? Книги, разбира се, дарени от преподаватели и студенти. Журито, съставено от „духовни експерти“ или „специалисти по духовете“, което понякога означава едно и също, от преподавателската и студентската общност, сърдечно честито на отличните и пожелава бъдещи творчески успехи на всички участници

от различните специалности и курсове, които се включиха – „Английска филология“, „Приложна лингвистика“, „Лингвистика с ИТ“, „Лингвистика и маркетинг“, „Лингвистика и бизнес администрация“ и „Психология“.

За първото издание на инициативата **Scary English @ PU** – специални благодарности на студентите от IV курс, специалност „Английска филология“, чиито ентузиазъм, компетентност и всеотдайност създадоха гравитационния център на събитието. И най-вече – на Деница, Петър, Денис и Христо. Също така благодарим на екипа по поддръжката на Нова сграда, които се отнесоха с разбиране към начинанието, и се надяваме да не сме нанесли „трайни травми“ – на сградата и хората – с присъствието си.

Организаторите на събитието от катедра „Английска филология“

Разказът, отличен с Първа награда

Two of Me

There are three of us living in my grandmother's house. One of her, and two of me.

The other me lives in the attic, locked behind a rotting oak door – a beastly reflection of myself, always thrashing, fighting to break out. Those are my hands that claw ghoulishly at the door, my red-rimmed eye staring back at me through the keyhole. If she had a voice, I know it would be my voice.

Grandmother doesn't know. Stairs are beyond her, at her great age, and her hearing dulled years ago. Sometimes she swears she hears rats upstairs, nasty things, scratching and chewing at her family heirlooms, but she dares not send me to take care of them. It's too dirty a deed for a child, she says, not realizing that, by now, I'm almost fully grown.

There are days when she is right and there really are rats, though they never last long. There is no food in the attic but their flesh, no water but their blood, and the other me needs to feed, same as any monster.

Day after day, she scratches tirelessly at the wood, and the old door can't hold forever. That's why I keep her tongue in a box under my bed. It's her word against mine.

Vesela Stefanova

Запалихме факлите на един експресивен дискурс:

Д-р Димитрина ХАМЗЕ

В навечерието на хубавия празник (Димитровден) всички ние: деканът на Филологическия факултет проф. д.ф.н. Вера Маровска, доц. д-р Дарина Дончева, доц. д-р Майя Кузова, гл. ас. д-р Атанаска Тошева, гл. ас. д-р Димитрина Хамзе (моя милост), гл. ас. д-р Катерина Томова, докт. Светла Джерманович и студентките славистки Борислава Касавълчева и Нелина Мечева – участниците в проекта „Мъжът и жената в славянския свят“ (ФП 19-ФлФ-008 към Фонд „Научни изследвания“, НПД при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“), си направихме свой хубав научен празник. Тъй като проектът е славистичен и в него участват учени – представители на почти всички славянски езици, под названието „слависти“ обединявам българисти, русисти, полонисти, бохемисти, сърбисти и хърватисти.

През целия ден на 25 октомври 2019 г. под формата на плодотворни заседания, оживени дискусии и задушежни разговори се радвахме на резултатите от организираната от нас кръгла маса на тема „Мъжът и жената в славянската фразеология“. Нашите гости – участници във форума – прекрасни специалисти и скъпи приятели (доц. д-р Силвия Петкова, доц. д-р Надежда Стаянова, доц. д-р Елена Крейчова, доц. д-р Елена Руневска, доц. д-р Йоанна Млечко, гл. ас. д-р Елена Раденкова – назовавам само гостите, ние от проекта си участваме по подразбиране), с интересните си, вдъхновяващи изследвания и личното си обаяние заредиха с мощна слънчева енергия камерната ни заседателна зала. Истинска галактика с много слънца! Всеки от нас отразяваше красотата на другия и засияваше с двойна светлина. Беше настъпила някаква чудотворна хармония, сякаш прозвучаваше мелодичен канон – всеки допълваше, надграждаше другия и същевременно се самоозаряваше с отразената светлина на другия. Научното споделяне на колегите правеше и собствения ти доклад да изглежда още по-ценен, убедителен и „красив“. Наистина красотата има много измерения и обиталища, разбира се, че я има и в науката – там покълва особена поезия, която в нашия случай „осветява“ женско-мъжките релации, но и реципрочно поема тяхната светлина. През цялото време като че ли ни обливаше топлина и ласкава вълна на едномислието, еднородството и общата перспектива – чрез богатия фразеологичен фонд на славянските езици да помогнем на жените и мъжете по света да се разбират повече – а това би станало, ако започнат да се познават по-добре, за да се заобичат истински, трайно и повече. С изследванията си, които ще се множат и разрастват, ще се опитаме да

Участниците в кръглата маса

дадем скромния си, но значим принос не само за разбирателството и съзвучието между мъжа и жената, но за бъдещето на човечеството изобщо, а преди това – за неговото спасяване. Когато всеки допринесе с нещо, малкото ще стане много: „Капка по капка – вир“.

Темата, повърхностно погледнато, е широко експлоатирана, както би могло да се стори на някого, лавинообразно „прииждаща“ под формата на всякакви публикации, всъщност никога не залязва, винаги е и ще бъде жива, нова, отворена и недовършена... Като самия живот, който се крепи на двата си опорни стълба: мъжа и жената. Нима животът като такъв може да ни отегчи, да ни писне с „досадното си пренавиване“?! Това е една от малкото вечни философски теми, които ще продължават да ни вълнуват, докато има свят, които никога „не излизат от мода“. Ако успеем да докажем чрез езиковия материал на различните славянски езици, че мъжът и жената са еднакво „ценни“ не „въпреки“, а „благодарение на“ своя пол (такава е поне моята лична задача) с всичките му „различителни белези“ и достойни прояви, значи ще сме направили немалко. Смятам дори, че повсеместно тиражираното понятие социокултурен пол (джендър) не е особено сполучливо – съдържа в себе си известно вътрешно противоречие. Може да се гово-

ри за социокултурни тенденции, взаимодействия, конфигурации, влияния, модификации, колебания, за социокултурно налягане, но не и за такъв „пол“. Терминът „културен пол“ според мен е несъстоятелен. Това съвсем не означава, че културата не обогатява или съответно не ощетява представителите на двата пола (нейното влияние е неоспорим факт), но „половият“ (или може би антиполовият?) характер на

развитието, разбира се, е дес-табилизиращ, разколебаваш, флукувативен или трансформативен по отношение на пола, съвсем не звучи модерно и напредничаво (както изглежда на пръв поглед), а по-скоро репресивно и ретроградно. Ако приемем безкритично и доверчиво тезата, че такъв пол съществува, то тогава автоматично изпъква опозицията биологичен – културен пол, която не само антагонизира, но и „не равнопоставя“ двата си члена. Биологичният пол не е нито оценъчно маркиран, нито идеологически и политически оцветен. Затова е измислен „културният пол“, за да стане полът лесно „огъваем“, податлив на всевъзможни въздействия и манипулации. „Културният пол“ несъмнено „дискриминира“ биологичния, принуждава го да „се оттегли“, едва ли не да се заличи.

Андроцентризмът в световен план изглежда безспорен и наистина е така, но трябва ли да го приемаме като аксиома, доказвайки нейната неоплатимост с „преливащ“ илюстративен материал от всякакви езици? Именно биологичният пол предполага и предпоставя равенството – мъжът и жената създават живот – нужни са две разположени същества, за да се роди дете. Приемам „изравняването“ на половете не като фикс идея на жената да догони мъжа в присъщите му области на активност, тъй като това нито ще я

развие повече като жена и личност, нито ще я направи по-привлекателна за него, нито непременно ще разшири нейния интелект (защото той никога не е бил непълноценен, както ѝ е било вменявано), а като равен достъп до знанието, което ще помогне за взаимното разбиране на двата пола. Може би най-голямата грешка в миналото е бил твърде ограниченият или забраненият достъп на жените до образованието. Затова те реагират на „лишението“ с компенсаторни взривове като сексистки залитания, джендърни увлечения и „преигравания“, феминистични ексцесии. Показната активност в професионалната и обществената надпревара се превърна в първостепенна и задължителна цел за съвременната жена. Комплексът за малоценност и чувството за вина, насаждани с години в женската психика, се подсили от феминистките. За тях Пиер Дако казва, че са извели в общо правило личните си (злополучни – бел. моя, Д. Х.) съдби. В резултат на трудно общуване с родители и/или съпрузи те са се превърнали в антимайки, антижени, античовеци, в антивсичко, но най-вече в антисебе си (Дако 1999: 20).

Двата пола са изконно равноценни както в биологичен смисъл, така и в контекста на обществените им роли и социокултурната им ефективност. Обществени роли не се разглеждат в контекста на опозиционалните биними (по презумпцията вторият член маркира „женското“): добро – лошо, важно – неважно, голямо – малко, висше – нисше, а се изравняват по ценностност с типичните за пола черти. Друг е въпросът, че неосъзнатата (или недоосъзнатата) символика и диктатурата на стереотипа, породил и взаимните им претенции, подхранвани от непревъзможна ти страхове, фрустрации и комплекси, са разстроили хармонията, която би могла да възтържествува. Дори те са доказателство за междуполово изравняване, този път с минусов знак.

Да се върнем малко към мъжката агресивност. Витолд Гомбрович в есеистичния си очерк „Nasz dramat erotyczny“ („Нашата еротична драма“) споделя наблюденията си върху междуполовите отношения в Аржентина. Средностатистическият латиноамериканец си задава въпроса защо жените се оплакват от агресивността на

„МЪЖЪТ И ЖЕНАТА – А СЕГА НАКЪДЕ?!“

мъжете, след като правят всичко възможно, за да я възпламенят, а що се отнася до маниакалната им загриженост за външния вид, отбелязва, че не може да се разговаря със стряскащо фризиран глави и че „съвършената“ хубост го измъчва и отегчава, вместо да го развълнува и възхищава (Gombrowicz 2003: 29). „Изравняването“ го има и по линия на „робската“ зависимост от другия пол. Обикновено си мислим, че в класическия вариант жената е „робинята“ на мъжа, прави всичко в негова полза, за да му се хареса и да му угоди; жената ангел, жената цвете, жената момиченце – емблематична фигура за латиноамериканската култура например, държи в шепата си мъжа, който е неин паж, лакей, роб. Многострадалец и мъченик на своята участ, той се е превърнал в жертва на безжалостния стереотип – да изиграе възможно най-убедително комбинираната роля на еротичен „терминатор“ и всеотдаен, грижовен съпруг. Ето го поредното изравняване – и в „робството“.

Крайно време е да престанем със семантико-прагматичните „измами“, полово „обозначени“ съответно с „+“ за мъжете и „-“ за жените, и да не подменяме думите *недостиг* и *предимство* с *непълноценност* и *превъзходство* (които предизвикват респективно *презрение* и *възхита*), а всъщност прикриват *неравнопоставеност* и *привилегированост*. Ееех, има върху какво да се мисли и работи...

Защо ние – домакините и гостите на кръглата маса, сме избрали фразеологията за емпирика? Защото, анализирайки семантичната мотивация на фразеологична единица, често намираме потвърждение на тезата, че по принцип всякакъв откъс от знание, дори най-странният, може да бъде вpletен в аксиологичната панорама, която образуват общите асоциации на определен кръг хора. А защо наблюдаваме на паремииите? Защото те са вербален артефакт, образец на завидно изкуство, довело най-богатото съдържание до най-малката, но най-зряла в артистично отношение форма. Пословиците са нещо като екслибрис на онтологичния опит, социо-културни стилиза-

ции, литературни миниатюри. Под компетентното, дискретно и изящно ръководство на очарователната проф. Вера Маровска ние разгърнахме богата палитра от дискуссионни теми, които да ни „съставят географската карта“ на проблематиката. Моята тема („Мъжкото и женското в оценъчна перспектива на базата на фразеологията (върху материал от полския език)“ влезе в ролята на „пътеводител“. Темите на колежите Елена Крейчова („Ще умре ли циганката, дето ни хвали, или за политически (не)коректната лексика“) и Надежда Стялянова („Фразеология и политическа коректност“) поставиха изключително важния днес проблем за политическата коректност, под който прозира наболелият въпрос за конфликта между свободата на словото и човешките права. Трябва обаче да бъдем бдителни и да не допуснем императивът за коректност да завоалира или направо да „засипе“ фундаментални и екзистенциално значими въпроси, свързани с мъжо-женските релации, и така да се превърне в „барутен погреб“. Трябва да внимаваме и да не се плъзнем по мисловния стереотип, вместо да го атакуваме. Защо пък „циганско лято“ (има се предвид циганката като представителка на слабия пол), на полски „babie lato“, да е некоректно, лошо и обидно? Ами това трябва да е похвала и признание за жената, отъждествявана с най-хубавия, плодосния, изобилен и ошастливяващ сезон! Нещо повече, тя удължава лятото и през есента, превръща и нея в лятно тържество, става нещо като демиургична вълшебница! Според наблюденията на Елена Руневска (в доклада й „Фразеологизми с компонент „мъж“ и „жена“ в обучението по български език като чужд (на бесарабски и таврийски български на територията на днешна Украйна“) в отговорите на нейните респонденти доминират женският силен характер и дълбоко вроденият вътрешен стремеж на жената да се грижи за семейството и дома, като по този начин явно или скришом държи юздите на домочадието си. В своя доклад „Аксиологични шрихи към образите на жената и мъжа в руската фразеология (динами-

ка и полюси на оценката)“ Майя Кузова изследва контрастивната оценъчна парадигма в полето на мъжо-женското, където двуделният стереотип „разяжда“ собствената си генерична стереотипност на оценките. Атанаска Тошева разработва темата „Представянето на мъжа и жената в руската фразеология (лексикално-семантична съпоставка)“. В нея показва как възгледите на хората и техните образни представи, свързани с мисленето, поведението и взаимоотношенията на мъжете и жените, чрез фразеологията, от една страна, отразяват техните когнитивни, социални и културни особености, а от друга – поражда и такива потребности. В своето интересно и убедително изложение Силвия Петкова разглежда проблема за вторичната експресиализация на някои перифрази с референт *жени(те)* в руския медиен дискурс, като представя резултатите от проучването на комуникативно-прагматичните функции на конвенционалните перифрази, отнасящи се до лица от женски пол, в текстове от съвременната руска преса. Твърде фреквентната вторична експресиализация на тези конструкти откроява тенденцията към социокоректно отношение към дамите, макар и с евфемистично-ироничен „привкус“. Щадящ, почтителен и великодушен тон към жената, като представителка на „прекрасния“ пол и „по-добрата“ половина на човечеството, се долавя дори в пикантно ироничната перифраза на *проститутки*, излязла от устата на самия руски президент – „девушки с пониженой социальной ответственностью“ („момичета с понижена социална отговорност“). Фокус на изследването на Елена Раденкова, представено аналитично и перспективно, са особеностите на функциониранието на руските паремии с джандърен компонент в съвременните медийни текстове. Тенденцията, която се очертава според авторката, е към неутрализация на явлениято езикова асиметрия и към изменение на вътрешния образ на традиционните пословици в посока към по-обобщено назоваване

на ситуацията, което би довело до елиминиране на джандърния компонент в състава им, а това (според мен) – до постъпателно изравняване на половете. Специален обект на научен интерес от страна на Йоанна Млечко е „Езиковата картина на жената в полските сравнения“. Изследването е концентрирано върху четири основни аспекта на женския „генотип“: физически, психически, социален и сексуален. От прецизия, изчерпателен и задълбочен доклад на Ивана Давитков („Процеси в адаптацията на имената на българите в Цариград, Сърбия“), в който авторката прави диахронен разрез не само в лингвистична, но и в историческа, социално-политическа и правно-административна перспектива, научаваме как са били записвани в църковните и гражданските регистри както мъжките, така и женските имена, свидетелстващи за определен тип отношение. Един от примерите показва, че при изписването на женските и мъжките фамилни имена на българското национално малцинство в Сърбия разликата в пола не се означава граматически (Иван Петров, Иванка Петров), т.е. при изписването на фамилното име се използва формата за общ род независимо от пола на лицето.

В заключение бих казала, че съюзът между мъжа и жената ще бъде пълноценен, когато бъде изграден не от символи, а от реални качества и общи стремежи. Доказано е, че можем да се учим един от друг и така да възприемаме пълноценно качества и подходи, типични за другия пол. А „слабият“ пол е наистина прекрасен – жената и майката са създанията, при които мъжът се завръща след битките в живота. Те са уютът на дома, топлината на огнището, опората, центърът на мъжката личност. Семейното разбирателство е „изравняването“ на половете в действие. Призовавам ги в бъдеще да се изравнят по любов и уважение към противоположния пол.

Най-хубавото заключение за работата на нашата кръгла маса и за резултата от нея е искрено и спонтанно желание на гостите ни да я превърнем в традиция и да се събираме така всяка година. Венец на това признание е писмото на Надето (Надежда Стялянова) до мен:

„Скъпа Дими! От сърце ти благодаря за поканата и радушия прием! Винаги в Пловдив се чувствам сред приятели, атмосферата е добронамерена и сърдечна! Кръглата маса беше чудесно преживяване и в професионален, и в личен план. Много добра идея, чудесна реализация.

Още веднъж ти благодаря за всичко, до нови срещи скоро.

Надя“

Библиография

- Дако 1999: Дако, Пиер. *Жената и нейната дълбинна психология*. София: Колибри, 1999.
Гомбрович 2003: Gombrowicz, Witold. *Nasz dramat erotyczny*. Kraków: Wydawnictwo Literackie, 2003.

Малкият Цахес празнува двестагодишнина в Пловдив

С международна конференция беше отбелязан двувековният юбилей от издаването на емблематичната Хофманова новела

Докт. Илия ТОЧЕВ

През 2019 г. се навършват 200 години от рождението на един от особено характерните образи, създадени от неудържимото творческо въображение на немския романтик Е. Т. А. Хофман – 1819-а е годината, когато излиза новелата „Малкият Цахес, наречен Цинобър“. С какво уродливият дребосък Цахес от Хофмановата новела би могъл да насочи към себе си погледите на изследователи и творци и в наши дни? С какво е толкова плодотворен за обсъждане и интерпретация образът на Цинобър – самозванец, успял да се издигне, приписвайки си чужди заслуги и стоварвайки собствените си недостатъци върху другите – и всичко това постигнато по чудодееен път?

От 23 до 26 октомври 2019 г. в Дома на учените в Стария град се проведе международен интердисциплинарен форум под наслов „Е. Т. А. Хофман в България“. Събитието е посветено на двестагодишнината от излизането на новелата „Малкият Цахес, наречен Цинобър“. В хода на обсъжданията постепенно стана ясно защо и как тъкмо това произведение има особено активна рецепция именно в България. Освен докладите на участници от различни университети в конференцията програма влизаха и културни събития – театрални постановки, прожекция на филм, изложба.

Съвсем в духа на Хофман отделните заседания бяха преименувани на бдения – по подобие на главите в новелата „Златната делва“.

Начало на четенията постави докладът на проф. д-р Бернхард Шемел „Магическата пиеса „Малкият Цахес“ по Е. Т. А. Хофман“, прочетен от докторант Илия Точев в негов превод. Последва докладът на проф. д.и.н. Анна Топалджикова „Фантастичните видения на Хофман – предизвикателства към съвременната драматургия и театър“. Текстът на проф. д.ф.н. Клео Протохростова постави фокуса върху функцията на времевите обозначения при немския писател и неговата склонност да обвързва действието с определени празници и часове от денонощието. Досущ като героя от романа „Мистериите“ на норвежкия класик Кнут Хамсун Юхан Нагел, който с лека ръка срива със земята едва ли не цялата дотогавашна литературна традиция, доц. д-р Димитър Камбуров със смайваща лекота и финес разруши закостенялата, по неговите думи „петрифицирана“ представа за Хофман. Досущ като Нагел – и все пак далеч по-аргументирано и убедително. В доклада си той стигна до изравняване на авторския образ с образа на неговия герой – уродливото джудже Цахес.

Ако другаде фразата „оживена и разгорещена дискусия“ би могла да прозвучи клиширано, по отношение на дискусията след първите четири доклада тя е съвсем на мястото си. По време на обсъждането се сблъскаха коренно противоположни мнения и възгледи за Хофман и творчеството му. Дали романтичката ирония би могла да спомогне за оттеглянето на обвиненията в еснафски светоглед, доколко Хофман е всъщност способен да прояви такава ирония, дали е завършен и пълноценен автор, подбуждащ творците и от по-ново време отново и отново да се връщат към него, или напротив, интересът към него и многобройните опити за нови интерпретации са резултат именно на това, че става въпрос за потенциален талант, неспособен да се разгърне изцяло, за автор, нуждаещ се от дописване? Въпросите, възникнали в хода на дискусията, продължиха да вълнуват участниците и след официалното закриване на първото бдение.

Вечерта на същия ден любителите на театъра можаха да се насладят на двуезичната театрална постановка „Хофман“ на актьорската трупа „Метеор“, представена в залата на учебния театър на ПУ „Паисий Хилендарски“. Актьорите Леонид Йовчев и

Ернст Теодор Амадеус Хофман е роден в Кьонигсберг (днес Калининград, Русия) през 1776 година, по образование юрист, по призвание творец: композитор, художник, а по време на нощните си бдения също и писател. Хофман сравнително късно открива литературните си заложби и твори през нощта, когато е свободен от професионалните си задължения. Пристъпва му сред представителите на романтичката литература е непоклатимо. Творчеството му разпръсква импулси във всевъзможни посоки дълго след смъртта му през 1822 г. Някои от класическите интерпретации са например балетът „Хофманови разкази“ на Жак Оффенбах и балетът „Лешникотрошачката“ на Чайковски.

Афишът на конференцията

Стефан Милков, както и режисьорката Ани Васева се постараха да разкажат своя прочит за живота на Хофман, заразявайки публиката с типично хофмановското усещане за нещо кошмарно, плашещо и тревожно.

Началото на втория конферентен ден дойде с доц. д-р Дарин Тенев: „Хофман и котките на деконструкцията“. Проследена беше рецепцията на Хофмановото творчество във Франция, разгледана беше спецификата при класификацията на образа на двойника в произведенията на Хофман. Докладът на гл. ас. д-р Младен Влашки „Е. Т. А. Хофман, Гогол, Кафка в Прага – литературният отговор на Ана Зегерс по някои политически въпроси“ представи обективна и точна картина на битката за културно наследство в ГДР, при която определени автори влизат в лагера на здравето, а други биват дамгосани като носители на болното. Анализирани бяха разказът на Ана Зегерс, където по волята на писателското въображение тримата класици се срещат в едно пражко кафене. В доклада си д-р Ани Васева се вгледа в уникалния образ на Цахес, противопоставен на Анселмус, Натанаел и Балтазар – главни герои съответно от „Златната делва“, „Пясъчния човек“ и „Малкият Цахес, наречен Цинобър“, които са сякаш едно и също лице с различни имена. Поставен беше въпросът дали Цахес просто не отразява дефектите на околните – в такъв случай образът му би могъл да се тълкува като сатира спрямо масовата психоза.

В последвалата дискусия бяха обсъдени покрай другото и различни преводачески недоглеждания, допуснати при предаването на Хофмановото творчество на български език. Изказано беше предложението, че името на котарак Мур би могло да се предаде и като Мър, за да се запази звукоподражателният му характер.

Доц. д-р Огнян Ковачев представи доклад, където разгледа романа на Хофман „Еликсирите на дявола“ в съпоставка с готическия роман от края на XVIII в. „Монахът“ на Матю Грегъри Люис. Доц. д-р Борис Минков разгледа рецепцията на „Еликсирите на дявола“ в превода на Панайот Чинков от 1929 г. Д-р Кристина Шмиц от Берлинската държавна библиотека представи уебпортала и архива „Е. Т. А. Хофман“, даващ разнообразни възможности за търсене на всякаква информация, свързана с автора.

Последва докладът на доц. д-р Мария Ендрева, където беше разгледано отношението между идеология и утопия. Доц. д-р Витана Костадинова се спира на литературните паралели между Хофман и английските романтици Колридж, Байрон, Кийтс и Шели.

Стефан ПАМУКОВ

Това се случи през миналия век. Години наред обичах да минавам покрай Руската църква в София, да се възхищавам на позлатените ѝ кубета. И още нещо много лично – тя ми напомняше Руската църква в Париж, където са опети Тургенев, Шаяпин, вдъхновителката на Яворов Мина и много други познати и непознати личности... Неслучайно често отсядах недалече от нея.

Една привечер до храма видях стар белогвардеец, приведен към земята и молец за милостиня. За разлика от други несретници беше написал на един лист „Хлеб!“, а в ръцете си държеше три фотографски портрета, чиито образи ми приличаха на руски артисти. Аз пунах до другите монети няколко франка, после взех един от портретите и си тръгнах. Едва в хотела, като го измих, неочаквано за мен се откри образът на руския цар Александър III*, син на убития наш цар Освободител. Сам той е баща на трагично загиналия Николай II. Неговата жена е внучка на великата английска кралица Виктория. За тях, за техните четири принцеси, особено за Анастасия, могат да се изпишат стотици страници.

Когато гледаш царското семейство, пред тебе сякаш изпъква жива идилия, където небесното благоденствие не може да свърши, не бива да свършва, но съдбата решава друго.

Както е известно, цялото царско семейство е арестувано по заповед на Руския революционен щаб и отведено първоначално в Сибир, после отпратено в Екатеринбург и настанено в Ипати-евия дом. И всичко би било добре, ако не настъпва 1918 година. Именно тогава в този дом нахлуват най-опитните чекисти на Русия

* Участник в Руско-турската освободителна война.

Последната династия

Семейството на цар Николай II

с единствената задача да избият до крак царското семейство заедно с прислугата.

Оттук нататък ще се позова на протокола, воден от Медведев с изключителна педантичност. Документът е случайно запазен. Датата е 17 юли 1918 г. Действието се развива в полунощ, когато неочаквано цялото царско семейство е събудено и отведено в мазето без обяснение. Изведнъж убийците нахълтват в него и след като един от тях (Юровский) извиква: „Заповядано ни е да ви разстреляме“, изненадващо гръмва в лицето на царя, който се свлича на пода, без да успее да каже и една дума. Тъй като държи в ръце болното си дете (престолонаследника Алексей), същият този Юровский грубо го издърпва от ръцете на царя, настъпва главата му и от упор стреля в слепоочието на детето. Останалите живи, щом виждат, че царят и

царицата са мъртви, започват да плачат, да се кръстят и молят, но един залп от куршуми слага край на техните молитви. Само миг и всички до един са избити и мъртви. Единствено принцеса Анастасия е тежко ранена, но все още жива. Именно тогава озверените чекисти с непонятно настървение забиват неколкостотни щикове си в нейните гърди и тя умира в адска агония, каквато никой мъченик не познава.

Така завършва историята на Романовата династия след цели 300 години, после захвърлят жертвите в общ гроб, заличават следите си до неузнаваемост и изчезват от Екатеринбург, доволни от изпълнението на най-грандиозния „подвиг“ в своя мизерен живот.

След падането на комунизма телата на жертвите са открити, идентифицирани и погребани в Санкт Петербург с военни почести. Един народ, два свята и всеки със своя съдба!

➤ От стр. 20

Същия следобед беше открита изложбата „Е. Т. А. Хофман в България“, представена от доц. д-р Светла Черпокова и докторант Илиана Елдърова. Експонатите бяха изложени в Народната библиотека „Иван Вазов“. Посетителите можаха да видят изложени всякакви български издания на Хофманови творби: от най-ранните до най-новото: „Непознатото дете“, както и експонати, временно предоставени от Бамбергската държавна библиотека.

В края на втория конферентен ден в Дома на културата „Борис Христов“ беше излъчен запис от постановката „Фантасмагории“ на Теди Москов, вдъхновена от „Малкият Цахес, наречен Цинобър“ на Хофман. За публиката беше особено интересно как познати от новелата пасажи функционират по нов начин, поставени в различен контекст и наситени с различно съдържание, актуално за конкретния исторически момент (1989 г.). Постановката беше представена от Младен Влашки и лично от Теди Москов, който сподели със зрителите подробности около живота на спектакъла.

В последния ден на конференцията гл. ас. д-р Иван Попов проследи влиянията на тривиалната литература върху „Еликсирите на дявола“, за да стигне до извода, че тази творба на Хофман носи белезите едновременно на високия и на популярния роман. Гл. ас. д-р Елица Дубарова се вгледа в „Ъгловият прозорец на братовчедата“ през специфичната оптика на триедъра, съпоставяйки творбата на Хофман с есето на Музил „Триедър“. Участието на гл. ас. д-р Ласка Ласкова заздрави отново понякога пренебрегваната връзка между литературната наука и езиковедството. Нейното научно съобщение се спря на граматическите времена в „Златната делва“. Доц. д-р Светла Черпокова очерта извънлитературните употреби на Цахес – главно театралната постановка „Фантасмагории“ на Теди Москов и филма „Цахес“ на Анри

Малкият Цахес празнува...

Кулев. Направен беше обзор на рецепцията на Хофман в България: първоначално чрез

преводи, а напоследък и чрез интерпретации в сферата на други изкуства. Навлизането на Хофман в България беше разгледано като част от процеса на внос на немска култура в българска среда. Обърнато беше внимание и на присъствието на Цахес в текстовете, занимаващи се с политически въпроси.

По време на последното, седмо бдение младите учени имаха възможност да представят свои разработки. Докторантката от ПУ „Паисий Хилендарски“ Таня Бедаваджиева изнесе доклад за алхимията и мястото ѝ в творчеството на Хофман; Илия Точев, също докторант в ПУ, говори за раздвоеното и двойничеството в „Пясъчният човек“ на Хофман и в романа „Мистерии“ на Кнут Хамсун; Елена Минчева, магистрант, пренесе слушателите в карнавална и маскарадната Италия – поне такава, каквато я е виждал в представите си Хофман. Последва дискусия с участието на студенти от ПУ „Паисий Хилендарски“, по време на която участниците се опитаха да си дадат отговор на много от въпросите, които противоречивото творчество на Хофман беше пробудило у тях. Финал на тридневните бдения постави прожекцията на филма „Цахес“ на режисьора Анри Кулев в Дома на културата „Борис Христов“ – най-новата засега интерпретация на Цахес (от 2010 г.). Преди самата прожекция зрителите можаха да побеседват с Анри Кулев, който беше дошъл специално за събитието.

В новелата на Хофман Цахес трагикойно намира смъртта си на дъното на нощното гърне. Многобройните интерпретации на образа, постоянното връщане към него – включително и в рамките на току-що проведенния научен форум – свидетелстват, че Цахес е далеч по-жизнеспособен, че той се преражда и превъплъщава и до днес, като всяко време намира все нови и нови примери, с които да му даде конкретно съдържание – а това без съмнение го нарежда сред вечните образи в световната литература.

Италиански топдизайнер разкри в ПУ формулата за успешното облекло в бизнеса

„Бъдещето в сферата на облеклото е в индивидуалността и в собствения стил, а не в бързата мода. Който възприеме това, ще има успехи.“ Тази формула и още няколко естетски тайни за обличане разкри италианският топдизайнер Алберто Веделаго пред бъдещи юристи, икономисти, студенти от други специалности и граждани в препълнената 6-а аудитория по време на публичната си лекция в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Модератор на тематичното събитие за ролята на облеклото в бизнес общуването беше българският моден и пиар експерт проф. Любомир Стойков, който е и преподавател във висшето училище.

Гостът от Италия бе удостоен с почетен плакет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и грамота, връчени му от заместник-ректора по международно сътрудничество, връзки с обществеността и протокол доц. Надя Чернева.

„За българина носенето на костюм не е предразсъдък, а страх. В София съм срещал дори политици, които се притесняват да се обличат добре. Защото се притесняват от реакцията на заобикалящите ги. И само хора със силен характер могат да рискуват“, сподели

впечатленията си съст на елгантността Алберто Веделаго. Самият той посещава България вече 5 години, защото има ателие в София и идва всеки месец за по една седмица.

„Поне една година е нужна, за да успее човек да преодолее собствените си бариери и да не се притеснява да носи дрехи, изразяващи го най-пълно“, категоричен е експертът. Започнал е своята дейност преди 30 години като мениджър във „Форал груп“ (Forall Group), една от големите институции за елгантност „Made in Italy“, към която принадлежи „Пал Зилери“ (Pal Zileri). Координира процесите на изработка, стилизиране и маркетинг и е управлявал над 150 магазина на „Пал Зилери“ в цял свят. От 10-ина години се посвещава на мисията да създава уникални за всеки свой клиент дрехи. Сред доверяващите се на професионализма му са личности като Фабио Ламборгини.

„Алберто Веделаго не е обикновен шивач, моделиер, дизайнер, а естет, философ, културолог в изкуството да се създава облекло. Персонално създаденият костюм наистина придава стойност и води към успех“, увери аудиторията и проф. Любомир Стойков.

Момент от срещата с дизайнера Алберто Веделаго

Алберто Веделаго е създател на иновативен метод, при който сътворява облекло не само по контурите на тялото, а взема данни от емоционалната, психическата, духовната същност на човека срещу себе си. Прави го със задълбочени беседи и специално разработени анкети. Резултатът е дреха в хармония с манталитета на конкретния клиент.

„Моята задача е да помагам на мъжете да открият собствения си стил, изразявайки индивидуалността си. Аз не се занимавам с мода – тя изисква следване на тенденции. При мен фокусът е върху откриването и открояването на спецификите на личността“, обясни Алберто Веделаго. Според ита-

лианския топдизайнер човек, за да се чувства добре, трябва да се облича по начин, разкриващ неговия характер. За всяка ситуация е задължително да подбирате дрехи, в които се чувствате самите себе си, призова присъстващите италианецът, за което бе бурно аплодиран.

Алберто Веделаго уточни, че финансиста, бизнесмени, политици трябва да следват определен протокол в облеклото и не могат да си позволят голяма свобода. Всеки мъж обаче е задължително да има в гардероба си смокинг – черно сако с лъскава линия на ревера, риза с висока яка и папионка, категоричен бе италианският моден ас.

Втората международна конференция на Българската национална гайдарска асоциация

Под надслов „Гайдари и гайди – връзката между човек и инструмент“ премина Втората международна конференция на Българската национална гайдарска асоциация, която се проведе от 8 до 10 ноември 2019 година. През първия ден участниците имаха възможността да присъстват на вечерен концерт в Хаджи-Алековата къща (Галерия музей „Филипополис“) и да чуят на живо изпълнения на Петър Янев, Веселин Козарев и гайдарски състав „Родопчани“, както и д-р Иван Георгиев и инструментал-

на група. През втория ден проф. д.п.н. Румяна Танкова – заместник-

Заместник-ректорът проф. Румяна Танкова приветства участниците в конференцията

ректор на Пловдивския университет, откри конференцията в залата на Учебния театър. Сред гостите беше и голямата бъл-

гарска певица Валя Балканска. Представени бяха доклади на следните теми: „Изработката и функционирането на

народните инструменти през призмата на приложната етномузикология“ (доц. д-р Мануела Бончева), „Някои аспекти от дистанционното обучение по гайда“ (д-р Иван Георгиев), „Орнаменти в новаторския гайдарски стил“ (Росен Иванов), „Техническа изработка на джура гайда – в съвременето и в миналото“ (Николай Андонов), „Родопски гайдари – Георги Марков, Дафо Трендафилов, Анастас Караиванов“ (Петър Янев). Изнесени бяха доклади и от чуждестранните гости – Dr. George-Perikles Schinas, Athanasios Ouzounis и Dr. Duncan Menzies, които през третия ден от конференцията

Петият елемент – заглавие на филм или...

Какво представлява „петият елемент“ и откъде се е появил този израз? Със сигурност не е от филма със същото заглавие.

Неговото начало е много рано – от Древна Гърция. Философът Емпедокъл създаде учение, основано на четирите стихии – вода, земя, огън и въздух, което било представено във философската поема „За природата“. Емпедокъл е един от последните философи, които излагат своите идеи в стихове. Според легендата, за да не бъде видян, че умира, и така поклонниците му да раз-

берат, че не е бог, се хвърлил в кратера на Етна.

Аристотел добавя към тези елементи още един – ефир, който противопоставя на останалите четири. Петият елемент е най-фината стихия в античната натурфилософия, физика и алхимия. Неговите синоними са: ефир, пета стихия, пето тяло, пета същност.

Аристотел приемал петия елемент (ефир) за свръхвещество, което не старее, не се разпада и се намира във високите слоеве на атмосферата – там,

където живеят боговете.

Платон също смятал петия елемент за важно понятие. Според Парацелз петият елемент се явявал квинтесенция на всички стихии.

Античните и средновековните философи приемали, че при смърт тялото се разпада на четирите стихийни първоелемента, а петият – духът, продължава още известно време да живее, посещавайки по навик местата, които е обитавал по време на своя живот. С други думи, петият елемент е нещо

съвършено и идеално, което задължително съществува, само че никога никога не го е виждал. Тук е моментът да припомним едно от определенията за човешката душа: „Душата е това, което боли у човека, когато цялото тяло е здраво“.

Интересно, че официалната наука дълго време използвала понятието ефир или пети елемент. И чак през първата половина на XX век с появата на Алберт Айнщайн ефирът веднъж завинаги изчезва от науката като рудимент.

Три басни с поуки ясни

Илия Точев*

Диплома за лъв

Вдъхновено от Б. Банов

В гората падна царският режим
(душата си не можем да кривим –
това безспорно е било напредък).
Но затова пък напоследък
сред горските животни
навъдиха се много безработни –
служителите бивши на двореца:
придворният свирач – щурец,
маймуната (довчера царски шут)
и още сума ти народ –
довчера с уреден живот –
изпаднаха във страшен смут.
На първо място – царската особа,
останала без пукнат грош във джоба
(дори и да си лъв страхотен,
не си е работа да бъдеш безработен).
Лъвът отиде място да си търси.
Навсякъде му казваха: „Добър си,
за длъжност „лъв“
си подходящ безспорно.
Но за такова място отговорно
не взимаме, щом нямаш документ“.
И в същия момент
пристигна заек с диплома в ръка.
Окичиха му на мига значка
и лепнаха му грива и опашка...
„Каква е тая практика бунашка?“ –
опита се лъвът да спори.
Служителят му отговори:
„Кротувайте! Въпросът е такъв,
че заекът е с диплома за лъв“.

Земната слава – цикъл

Sic transit gloria mundi

1. Костта

Един ден някаква си кост
зададе си такъв въпрос:
„Наистина, какъв контраст!
На времето аз важна част
от скелета човешки бях
и него целия крепях.
Значима роля! А пък днес
ме гледа този гладен пес“.

2. Приказка за орела

Орелът горд, със царствена осанка,
издигна се над голата скала
и върху нея страшната му сянка
огромна и мозъца се разстла.
И всички животинки боязливи
трепереха пред ноктите му криви,
с които що животи бе отнел...
Той беше просто истински орел.
Но вижте го! Какво? Нима това е
владетелят на птиците напет?
Кажете само – кой ще го познае
в праха на рафта в този кабинет?
Да беше всичко свършило дотук!
Но свършекът на баснята е друг.
Прокъсал се предишният орел,
учителят по физика го взел
и сложил го на лозето да брани
от набези на гарги и на врани...

Кутията

По заглавие на Крилов

Един човек си купи от пазара
кутия хубава и стара.
С покупката си вкъщи се прибра
и всички казват: „Много е добра!
С такива цветове е боядисана,
така изящно е пирографисана!
Кутия друга няма като тази.
Тя нещо много ценно явно пази“.
Затрогната от всичките хвалби,
донейде възгордяна може би,
кутията реши да заговори,
устата си отвори...
И в миг настана глъчка безобразна.
Видяха, че кутията е празна.
***
Така и той минава за умник,
додето си мълчи и си кротува.
Отвори ли устата си, във миг
веднага става ясно колко струва.

* Илия Точев – докторант към Катедрата по история на литературата и сравнително литературознание, бе отличен с I награда за поезия в литературния конкурс на вестник „Пловдивски университет“.

Студентският съвет организира информационни и спортни събития през новата учебна година

Светослав ЕНЧЕВ

председател на Студентския съвет

За поредна година Студентският съвет при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ стартира редица спортни събития през месец ноември. Тазгодишното издание включва състезания по футбол, крос, тенис на маса, шах, табла и скрабъл, а участие могат да вземат както студенти, така и докторанти и преподаватели.

Записването за най-мащабното сред тях, а именно футболния турнир, започна в началото на месец ноември, а броени дни след това, на 6 ноември, се проведе и самият турнир. Отборът, носещ името „Провалените таланти“, сякаш за да опровергае името си, грабна златната купа. Среброто остана за „Общежитията“, а на трето място се класира „Гладиаторс“. С индивидуални отличия си тръгнаха Владислав Димитров – за най-добър вратар, и Алекс Даков – за голмайстор. Честито на спечелилите!

На 7 ноември в парк „Лаута“ се проведе градският студентски крос. По традиция представителите на Пловдивския университет се представят много силно в това състезание, като тази година не беше изключение – почти всички призови места бяха за нашите лекоатлети. Ето и класирането.

МЪЖЕ

1. Владимир Клявков, ПУ, магистърска програма „Позитивна психология“;
2. Илия Кътев, ПУ, Педагогика на обучението по физическо възпитание“ (ПОФВ), II курс;
3. Васил Димитров, МУ.

ЖЕНИ

1. Таня Димитрова, ПУ, „Предучилищна и начална училищна педагогика“, магистър;
2. Силвия Георгиева, ПУ, ПОФВ, II курс;
3. Гургана Христова, ПУ, ПОФВ, II курс.

Отборно мъже

1. Пловдивски университет – 7 т.
2. Аграрен университет – 18 т.
3. Медицински университет – 23 т.

Отборно жени

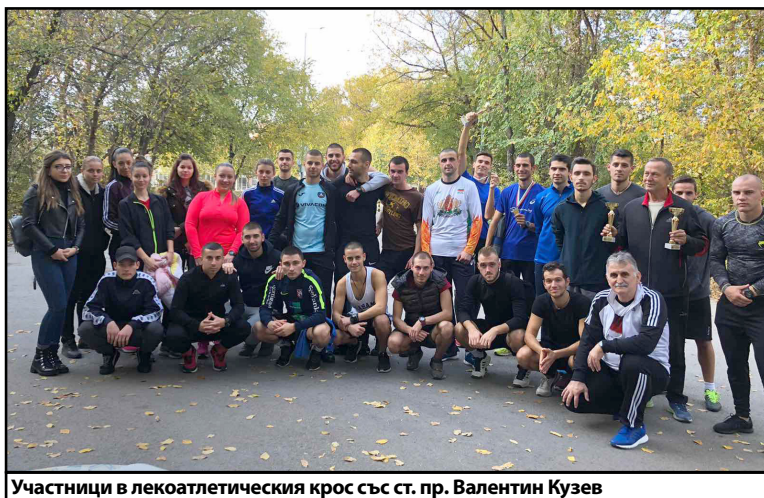
1. Пловдивски университет – 6 т.
2. Аграрен университет – 15 т.
3. Медицински университет – 23 т.

Студентите имат възможността да се радват на спортните надпревари през целия месец, като всички останали събития, а именно – тенис на маса, шах, табла и скрабъл, ще се проведат в спортната зала на Нова сграда. За повече информация относно дата, час, място и условия за участие можете да следите на официалната ни страница във фейсбук – *Студентски съвет ПУ „Паисий Хилендарски“*.

Основната идея на проекта, а и въобще на работата на Студентския съвет е да се стимулират активните и креативните студенти от университета. За целта за поредна година организацията ще проведе така познатите фотоконкурс, конкурс за най-добро есе, поезия и картина. Важно е да им се предостави възможност за изява, която да допринесе за засилване на общия универси-

Отборът победител във футболния турнир

Участници в лекоатлетическия крос със ст. пр. Валентин Кузев

тетски дух. Всички тези състезания и конкурси имат за цел личностното развитие на младите, да ги накарат да си поставят ясни цели, за които да се борят, и да формират лична дисциплина, която да ги води, защото бъдещето е в техните ръце.

Студентският съвет заговори за един проблем, който занимава не само пловдивските студенти, но и тези от цялата страна, и то години наред. Години, в които проблемът не

се решава, а се оставя да върви по течението. Той е видим за всички и е повече от сериозен – състоянието на студентските общежития. В последните седмици самосиндикално група представители на различните висши учебни заведения обменяха идеи и предложения как то може да бъде подобро. На 23 октомври беше проведена отворена среща за всички студенти и граждани, целяща дискусия по темата, заявяване на ясна гражданска позиция и социална заинтересованост.

Но това не е всичко – организацията планира провеждането на още много срещи и дискусии с цел по-голяма информираност на студентите и привличане на нови, млади и амбициозни хора в екипа, кариерна ориентация и развитие и т.н. Такива са срещите с работодатели, предлагачи работа при условия, подходящи за студенти. Такива са и срещите с цел дискусия по актуални теми върху проблемите, с които хората се сблъскват през XXI век, например равенството между половете – дискусия, която очаквайте да бъде обявена съвсем скоро. Но най-важната такава е традиционната среща на Студентския съвет със студентите на университета с цел запознаване с дейността на организацията. Срещата ще се състои на 3.12.2019 г., а точното място и време отново ще бъде доуточнено на нашата фейсбук страница. Очакваме ви!